

EŠREF KOVAČEVIĆ

P I S M O
KUR'ANI KERIMA

POSEBNO IZDANJE

VISOKO

2016.

Ešref Kovačević:

PISMO KUR'ANI KERIMA

Izdavač:

Valjevac (Omer) Osman
Maurovići – Visoko

Izdanje pomogli:

PakOm d.o.o.

Okolišće 46, Donje Moštre

Tehnička priprema i štampa:

DPS
DIGITAL PRINT STUDIO

Obrt „D.P.S.” - Arnautovići bb, Visoko

P R E D G O V O R

Prošlo je više od pet stoljeća kako se arapsko pismo izučava u našim krajevima. To je započelo još u ono vrijeme kada su naši davni preci došli u dodir sa islamskim učenjem, osjetili ga i prigrlili. Mektebi – ta prva žarišta i jezgra u kojima su se sticala osnovna obavještenja o Islamu – nicali su u mahalama naših gradova i kasaba, nicali su u svakom muslimanskom selu. U njima je vršeno i prvo opismenjavanje.

Osnovni, i moglo bi se reći, jedini cilj ovog opismenjavanja bio je: osposobiti učenike da što pravilnije uče Božju Knjigu – Kur’ani Kerim. Rezultati i uspjesi bili su, u svakom vremenu, veoma različiti. Oni su ovisili mnogo više o ličnosti samog učitelja, o njegovoj čisto pedagoškoj sposobnosti, nego o stepenu njegovog obrazovanja, ili o kvalitetu udžbenika i drugih pomagala. Zbog toga je bivalo i apsurdnih slučajeva: učenici sasvim prosječno obrazovanog muallima iz nekog zabačenog mjesta, učili su u Kur’ani Kerimu pravilnije od onih iz nekog većeg centra, koje je podučavao često mnogo obrazovaniji, ali pedagoški i metodološki slabiji učitelj.

U samom sistemu ove obuke bilo je, skoro redovito, mnogo propusta. Za razliku od današnjeg stanja, ovim poslom su se bavili često i ljudi koji nisu imali nikakvih kvalifikacija, nikakvog prava da se njime bave. Osim toga, opet za razliku od današnjeg stanja, u mnogim mektebima i učionicama nije postojao nikakav vid zorne obuke (obuka bez pomagala). Malo je bilo mekteba – do u novije vrijeme i u gradovima – u kojima

je postojala tabla i kreda. Svaki muallim snalazio se kako je najbolje znao i umio, jer, kada je riječ o udžbenicima i pomagalicama, mi smo u prošlosti, nažalost, imali veoma, veoma skroman izbor. Ali od svih nedostataka i propusta najteži je, ipak, bio ovaj: nije se uzimala u obzir činjenica da mi nismo Arapi nego Sloveni. Upravo to je jedan od glavnih razloga zbog čega se, u suštini jednostavno arapsko pismo, obučavalo i godinama, zbog čega je kvalitet i ispravnost učenja u Kur'ani Kerimu nedopustivo neujednačena.

Pri izradi ovog udžbenika imao sam u vidu činjenicu da je danas, hvala Bogu, osnovnim obrazovanjem obuhvaćeno čitavo stanovništvo naše domovine. Služio sam se rječnikom koji je razumljiv i osnovcima i odraslima. Primijenio sam sasvim novu metodologiju, koja je rezultat vlastitog iskustva i istraživanja. Ona mi je, u mnogim slučajevima, dala zaista zavidne rezultate. Ukratko, nastojao sam ukloniti sve što je, kroz našu prošlost, činilo arapsko pismo teškim.

Predajući ovaj Udžbenik na korištenje našoj javnosti svim srcem želim da se njime svako zaista i okoristi. Molim Uzvišenog Allaha dž. š. da On, svojom Milošću, svojim Rahmetom pomogne da svako ko želi, sa lahkotom savlada arapsko pismo, kako bi, učenjem u Kur'ani Kerimu, osjetio neizrecivo zadovoljstvo, sreću i mir u čitavom svom biću.

Autor

U V O D

Arapsko pismo je jedno od svjetskih pisama. Osim kompletnog arapskog svijeta, njime se služe i mnogi drugi islamski narodi.

Kako je to pismo kojime je napisana Božija Knjiga Kur'ani Kerim, svaki musliman treba da ga nauči.

Mnogi narodi, uvođenjem posebnih znakova za glasove koji postoje u njihovom a ne postoje u arapskom pismu, prilagodili su arapsko pismo svome jeziku. To je svojevremeno bilo učinjeno i kod nas, a najveće zasluge za to pripadaju, bez sumnje, jednom od naših reisu-l-ulema rahmetli hadži Džemaluddin efendiji Čauševiću.

Zadatak i cilj ovog udžbenika jeste: što lakše i jednostavnije a što potpunije i sigurnije savladati arapsko pismo kakvim je napisan Kur'ani Kerim.

Sadržina ovog udžbenika je, po uvjerenju njegovog autora, iznesena na najjednostavniji način. Namjerno je izbjegavana svaka terminologija, koja bi značila nepotrebno opterećenje za učenike. Međutim, nije ispuštena iz vida ni činjenica da naš današnji muallimski kadar raspolaže, u najvećem broju slučajeva, potrebnim opštim, stručnim i pedagoškim obrazovanjem. No i pored toga nisu doneseni posebni latinični znakovi za svako slovo arapskog pisma, tim prije što pitanje arapske transkripcije ni u nauci još nije definitivno riješeno. S druge strane, tu je i činjenica da bi muallimu ostao isti napor da objasni glasove koji postoje u arapskom a ne postoje u našem jeziku, ma kakvim znakovima da su predstavljeni ti glasovi. Iako to, u suštini, nije težak problem, takva slova, sa malim izuzetkom, obrađena su poslije.

Poučen vlastitim iskustvom ukazao bih na nekoliko važnih momenata koji znatno doprinose kako brzom tako i kvalitetnom savladavanju pisma Kur'ani Kerima.

Početak treba biti dostojanstven do krajnje moguće mjere. Mislim da ne treba ni napominjati da se treba započeti sa Fatihom, i skrušenom i ozbiljnom dovom upućenom Allahu dž. š. da On pomogne da se ovaj važni posao uspješno okonča. Također od samog početka pouke polaznici moraju znati, osjećati i nepokolebljivo vjerovati da je Kur'ani Kerim Govor Uzvišenog, Svemogućeg Allaha dž. š. i da je, kako nas uči naš Pejgamber Muhammed alejhisselam, učenje u Kur'ani Kerimu, poslije obaveznih namaza, Allahu dž. š. najdraži ibadet.

Za dobar uspjeh u s l o v, podvlačimo, u s l o v je puna pažnja i disciplina tokom izvođenja pouke, i redovno, neizostavno prisustvovanje svim časovima. Ovo se može, na početku, postići ozbiljnim dogovorom sa polaznicima. Bez obzira na sastav, polaznici će nastojati održati obećanje. Uz prigodne citate iz Kur'ani Kerima i Hadisi šerifa, njihovo nastojanje da održe obećanje biće samo odlučnije. Oni koji znaju da iz bilo kojih razloga neće moći uredno pohađati nastavu treba sami da se isključe, do povoljnije prilike.

Sva pravila na koja se nailazi tokom nastave jednako su važna. Ako se ispusti bilo koje pravilo iz ovog udžbenika, učenje u Kur'ani Kerimu neće biti besprijeorno - potpuno.

I pored evidentnog nastojanja da se do krajnje moguće mjere uprosti i pojednostavi ovaj metod, ipak nije bilo moguće izbjeći baš sve termine. Zato je neophodno da oni budu polaznicima temeljito objašnjeni, sasvim jasni. Svi polaznici moraju dobro znati šta je abeceda, ime, glas, slovo, vokal ili samoglasnik, konsonant ili suglasnik, naglasak, hareke, fetha, kesra, damme, tenvin, sukun, tešdid ili šeddeh, medd. Gotovo

svi ovi pojmovi objašnjeni su u Udžbeniku i neophodno je da se dobro shvate, a pojmovi koji nisu objašnjeni spadaju u druge discipline i njih mora temeljito objasniti nastavnik.

Ma koliko bili sigurni da je prethodno gradivo savladano, neophodno je na svakom času, ukratko ali jezgrovito, ponoviti gradivo posljednjeg časa. Nakon svaka tri-četiri časa treba ponoviti sve što je do tada obrađeno, ne zaboravljajući i ne zaobilazeći ni jedno pravilo, ali i ne unoseći tada ništa novo. Ovo treba da postane stalna praksa.

Uspjeh, naročito sa većim brojem polaznika, a pogotovu polaznika različitog uzrasta, traži da nastavnik, do u tančine poznaje predmet, da suvereno vlada njime, da u svakom trenutku zna gdje je u Udžbeniku obrađeno koje pravilo. Njegova visoka stručna osposobljenost, njegovo nesebično zalaganje, strpljenje, ljubav prema predmetu, poštovanje i uvažavanje polaznika – sigurno će učiniti da nastava nikada ne postane dosadna, da polaznici iskreno zavole i nastavu i nastavnika, da u učionici stalno vlada mir, red i pažnja, jer bez toga niko nema prava očekivati uspjeh.

Tokom čitave pouke treba svjesno insistirati na poštivanju svih pravila, a posebno na poštivanju i striktnoj primjeni svih pravila koja se odnose na dužinu vokala. U tom se najčešće griješi, a najbolje, u stvari jedino rješenje jeste da se od početka uvijek primjenjuju naučena pravila. Brkanje vokalnih dužina nipošto se ne smije dozvoliti. Polaznicima treba skrenuti pažnju da se sami, ma koliko to željeli, ne upuštaju u učenje u Kur'ani Kerimu. Zajedno se počelo učiti pismo Kur'ani Kerima – zajedno treba početi učiti u Kur'ani Kerimu.

Kada se solidno savlada sve u ovom udžbeniku treba na najsvečaniji način "ući" u Kur'ani Kerim. Ne treba se ni malo plašiti onih nedoumica na koje polaznici nailaze u početku.

Baš sada je potrebna najpreciznija primjena pravila koja sadrži ovaj udžbenik. Vrlo brzo će nestati sve nedoumice. Svi polaznici bi trebalo da imaju, po mogućnosti, isto izdanje Kur'ani Kerima. Ovom prilikom predlažem izdanje iz 1983*. godine jer je to najbolje izdanje do danas. Kada se završi prvi čas učenja u Kur'ani Kerimu nastavnik treba zahtijevati od polaznika, treba ih zadužiti, da svakog dana uzimaju Kur'ani Kerim i uče u njemu koliko mogu. Svaki čas, svako predavanje, treba završiti ozbiljno i dostojanstveno, na način kako to zahtijeva pouka ove prirode i islamska etika.

Sve one koji se na bilo koji način obrate na ovaj udžbenik, molim da ne osuđuju unaprijed redoslijed izlaganja. Upravo u tome leži put i način kojim se znatno skraćuje i vrijeme i napor za savladavanje arapskog pisma.

Sve one koji se budu koristili ovim udžbenikom molim da se strogo pridržavaju svih pravila navedenih u njemu.

Imajući u vidu dosadašnju, vijekovima nasljeđivanu praksu, to će – ali samo za muallime – u početku, možda, predstavljati malu poteškoću koja će kasnije uroditi dragocjenim plodom: učenici će pravilno učiti u Kur'ani Kerimu. A to je naš zajednički cilj.

U ovom udžbeniku primijenjen je metod: od poznatog ka nepoznatom, od lakšeg ka težem. To je, u ovakvom poslu, i najprirodniji metod, on najviše i obećava. Pa ipak, ponovo upozoravam muallime i sve one koji se budu služili ovim udžbenikom, da se strogo i striktno pridržavaju svih iznesenih pravila. Neka se ništa ne preskače i neka se ništa ne proglašava važnim i nevažnim. Svako je pravilo jednako važno!

* Izdanja Kur'ani Kerima, koje je izdalo Starješinstvo islamske zajednice Sarajevo 1983. godine (1403), 1989. godine (1410) i 1997. godine (1418) koji je izdao Rijaset islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – izdavačka djelatnost EL-KALEM i KUR'AN ČASNI – AUTOR PREPISA – **RUKOPIS** EŞREF KOVAČEVIĆ – ŠTAMPAO MERHAMET – SARAJEVO 1998. GODINE.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

I DIO

PISMO KUR'ANI KERIMA

Prva lekcija

MALO POREĐENJA

Prije nego što pristupimo obradi arapskog pisma kakvim je napisan Kur'ani Kerim, izvršićemo jedno letimično poređenje: uporedićemo naše i arapsko pismo.

1. Naše se pismo piše slijeva nadesno – arapsko zdesna nalijevo.
2. Mi upotrebljavamo dva pisma: latinicu i ćirilicu. – Pismo Kur'ani Kerima je jedno.
3. Naše pismo ima trideset slova, odnosno znakova, od toga pet za samoglasnike ili vokale, a dvadeset i pet za suglasnike ili konsonante. – Pismo Kur'ani Kerima ima dvadeset i osam slova. Sve su to konsonanti.
4. Da bismo se mogli koristiti našim pismom moramo savladati u latinici:
 - 30 malih štampanih slova
 - 30 velikih štampanih slova
 - 30 malih pisanih slova
 - 30 velikih pisanih slova

dakle, 120 znakova za latinicu. Ako tome dodamo isto toliko znakova za ćirilicu, vidimo da moramo savladati ni manje ni više nego 240 znakova. – Pismo Kur’ani Kerima ne poznaje ni mala ni velika, ni štampana ni pisana slova.

5. U našem jeziku postoje dugi i kratki vokali. U pismu, međutim nema razlike. Zato, da bismo izbjegli nejasnosti, upotrebljavamo posebne znakove. Evo samo nekoliko primjera :

- pās = vuneni šal za opasivanje
pās = cuko,
- kūpiti = nabaviti nešto za novac
kūpiti = sakupiti nešto što je prosuto,
- plākāti = liti suze
plākāti = oglasi, objave, afiše
plākāti = izaprati vodom posuđe, itd.

Dakle: stavljanjem vodoravne crtice iznad vokala, određujemo da se taj vokal čita *dugo*, npr. plāst, mīr, pūt, a stavljanjem kose crtice iznad vokala, određujemo da se taj vokal čita *kratko*, npr. čas, sít, cúp.

6. U evropskim pismima štampana slova se ne spajaju, a pisana se spajaju kosom tankom linijom. – U arapskom pismu slova se spajaju vodoravnom debelom linijom.

Eto, to bi bile one karakteristične razlike između arapskog pisma i ćirilice, odnosno latinice.

*
* *

Već smo naučili da pismo Kur'ani Kerima ima 28 slova i da su to sve konsonanti. U govoru, razumije se, postoje i vokali. Oni postoje, svakako, i u pismu, i za njihovu tvorbu važe pravila koja ćemo navesti kada to bude potrebno. Ovdje ćemo zapamtiti da arapski jezik poznaje *tri vrste vokala*:

1. Kratki vokali : é, í, ú, á.
2. Dugi vokali : ī, ū, ā.
3. Dvostruko dugi vokali : ī, ū, ā.

Ovim znacima služićemo se kroz čitav udžbenik. Zato treba već sada dobro zapamtiti da kosa crtica iznad vokala određuje da se taj vokal čita kratko, jedna vodoravna da se čita dugo, a dvije vodoravne crtice iznad vokala određuju da se taj vokal čita dvostruko dugo.

Kao što je slučaj i sa drugim pismima, svako slovo i arapskog pisma ima svoje ime. Najbolje je na samom početku naučiti ispravno ime svakog slova, jer će se na taj način, bez ikakvog posebnog truda, naučiti nešto što se inače mora znati, a što bi kasnije, bez ikakve sumnje, bilo teže naučiti.

Druga lekcija

PODJELA SLOVA

Imajući na umu isključivo cilj i namjenu ovog udžbenika, mi ćemo izvršiti samo dvije podjele arapskog pisma:

- I – Podjela slova u odnosu na međusobno spajanje.
- II – Podjela slova u odnosu na izgovor kratkog vokala é odnosno á.

I – PODJELA SLOVA U ODNOSU NA MEĐUSOBNO SPAJANJE

Po ovoj podjeli, arapska slova podijelili smo u tri grupe:

- A – Slova koja se mogu spajati samo sa desne a nikako i nikada sa lijeve strane.
- B – Slova koja se mogu spajati s obje strane.
- C – Slovo (samo je jedno) koje se ne može nikako spajati.

Treća lekcija

SLOVA KOJA SE MOGU SPAJATI SAMO SA DESNE STRANE JESU:

- د — izgovara se kao i naše » d «. Ime mu je dāl.
- ذ — izgovara se tako da vrh jezika stavimo među sjekutiće i izgovorimo » z «. Mi ćemo ga obilježiti ovako: » ž «. Ime mu je žāl.
- ر — kao i naše » r «. Ime mu je rā.
- ز — kao i naše » z «. Ime mu je zā.
- و — izgovara se približno kao i naše » v «, samo ne pomoću donje usne i gornjih sjekutića, nego pomoću obje usne i to ovako: namjestimo usne kao da želimo izgovoriti » o «, a izgovorimo » v «. Ime mu je vāv.

Kao što je već rečeno, ova slova mogu se spajati samo s desne strane, a spajanje se vrši pomoću one vodoravne debele linije. Treba obratiti pažnju kako se to spajanje izvodi, jer ono kod svih slova nije isto. Slova koja smo već naučili spajaju se ovako:

د = d; ذ = ž; ر = r; ز = z; و = v

Četvrta lekcija

SLOVA KOJA SE MOGU SPAJATI S OBJE STRANE

Izuzimajući samo jedno slovo, ovoj grupi pripadaju sva preostala slova arapskog pisma.

Najprije ćemo obraditi pet slova koja imaju jednu zajedničku karakteristiku. To je duža ili kraća vodoravna linija — koja ima na sebi ili ispod sebe jednu, dvije ili tri tačke.

Evo tih pet slova:

ن — kao i naše » n «. Ime mu je nūn.

ت — kao i naše » t «. Ime mu je tā.

ث — izgovara se tako da vrh jezika stavimo među sjekutiće pa izgovorimo » s «. Mi ćemo ga bilježiti ovako: » š «. Ime mu je šā.

ب — kao i naše » b «. Ime mu je bā.

ي — kao i naše » j «. Ime mu je jā.

Kako su ovo slova koja se mogu spajati s obje strane onom debelom vodoravnom linijom, ona spojena izgledaju ovako:

ن = n; ت = t; ث = š; ب = b; ي = j

Iz ovoga što je do sada izloženo uočavamo da arapska slova imaju različite oblike, što zavisi o položaju toga slova u riječi. Zato će biti od velike praktične koristi tabela u kojoj će biti prikazan svaki mogući oblik svakog slova.

Evo te tabele najprije za slova koja se mogu spajati samo sa desne strane:

Oblik arapskog slova kada ono stoji:

na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	Odgovara našem slovu	Ime slova	samo slovo
د	د	د	<i>d</i>	dāl	د
ذ	ذ	ذ	<i>ḏ</i>	ḏāl	ذ
ررر	ررر	رر	<i>r</i>	rā	ررر
ززر	ززر	ززر	<i>z</i>	zā	ززر
و	و	و	<i>v</i>	vāv	و

Napomena: Imena slova data su u skladu sa pravilima ispravnog učenja ovakvih slova u Kur'ani Kerimu.

Tabela za obrađena slova koja se mogu spajati sa drugim slovima s obje strane:

Oblik arapskog slova kada ono stoji:

na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	Odgovara našem slovu	Ime slova	samo slovo
ن	ن	ن	<i>n</i>	nūn	ن
ت	ت	ت	<i>t</i>	tā	ت
ث	ث	ث	<i>ṯ</i>	ṯā	ث
ب	ب	ب	<i>b</i>	bā	ب
یے	یے	ی	<i>j</i>	jā	یے

I na ovom mjestu želimo ponovo upozoriti da je vrlo važno zapamtiti šta je glavni, osnovni dio slova, a šta je sporredni. Pažljivim promatranjem naših tabela to je vrlo lahko uočiti.

U ove dvije tabele obuhvaćeno je i obrađeno ravno deset slova arapskog alfabeta. A to je više od jedne trećine arapskih slova.

Peta lekcija

SISTEM KRATKIH VOKALA

Pošto smo već savladali više od jedne trećine arapskih slova, vrijeme je da se upoznamo i sa sistemom na koji je u arapskom pismu riješeno pitanje vokala. Najprije ćemo obraditi kratke vokale:

- stavljanjem i z n a d slova ovakve crtice () dobijemo kratko é, – ovoj crtici ime je **fetha**,
- stavljanjem i s p o d slova ovakve crtice () dobijemo kratko í, – ovoj crtici ime je **kesra**,
- stavljanjem i z n a d slova male zapete () dobijemo kratko ú. – ovoj zapetici ime je **damma**.

Radi što ispravnijeg savladavanja arapskog pisma ovdje ćemo naučiti još i ova dva pravila:

- stavljanjem iznad slova malog kružića, određujemo da se izgovara glas koji predstavlja to slovo, npr. = n, = v, = j – ovom kružiću ime je **sukūn** i uvijek je sam nad harfom, sa njim se ne može započeti učenje i nalazi se u sredini ili na kraju riječi.
- ako slovo nema ni jedan od ova četiri znaka, onda izgovaramo i m e toga slova, npr. = nūn, = vāv, = jā.

Od svega što smo do sada naučili najvažnije je da dobro zapamtimo ovo : *vokal je kratak* .

V j e ž b a 1

d – د	dú – دُ	dí – دِ	dé – دَ	dāl – د
z – ذ	zú – ذُ	zi – ذِ	zé – ذَ	zāl – ذ
r – ر	rú – رُ	rí – رِ	ré – رَ	rā – ر
z – ز	zú – زُ	zí – زِ	zé – زَ	zā – ز
v – و	vú – وُ	ví – وِ	vé – وَ	vāv – و
n – ن	nú – نُ	ní – نِ	né – نَ	nūn – ن
t – ث	tú – تُ	tí – تِ	té – تَ	tā – ت
ṣ – ث	ṣú – تُ	ṣí – ثِ	ṣé – ثَ	ṣā – ث
b – ب	bú – بُ	bí – بِ	bé – بَ	bā – ب
j – ح	jú – حُ	jí – حِ	jé – حَ	jā – ح

Neće biti suvišno ako zamolimo i one koji sami uče iz ovog udžbenika, i one koji podučavaju druge iz ovog udžbenika, da ne propuštaju ni jedno pravilo, da ne idu naprijed sve dok dobro ne savladaju s v e što je prošlo. To nije nimalo teško ostvariti, a uspjeh leži upravo u tome.

Ova vježba poslužila nam je samo za to da dobro utvrdimo i zauvijek zapamtimo kako se dobivaju i kako se izgovaraju kratki vokali é, í, ú, zatim, kada izgovaramo glas a kada ime slova.

Sljedeća vježba pokazaće nam koliko smo već uznapredovali.

Vježba 2

1 د ذ ر ر ذ و ز ر
 2 ذ ر س س ذ س س ذ س
 3 ب ب ب ب ت ت ث ن ن ي
 4 ثب بُن برد برز برز وزر وزر
 5 ثبت يثبت تثبت يرو ينث ينث
 6 ثبت توبتن نويت يثبت تثبت رددت
 7 وردت وردتن تدبرن ينبتن ندرتن
 8 نذرت تنذرت ينذرن وزرن دبدب
 9 دثر نثرن ثوبن ذروتن دثرن يثرن
 10 ردد وردن يردد يردد ورثن برثن
 11 ورددن وزرن نويت وثرن وتدر وتدن
 12 زين يدبر ربتن ورثبتن بيدن نبد ذنبن

Šesta lekcija

Pošto smo dobro i sigurno savladali prvih deset slova, sada ćemo obraditi sljedećih pet slova koja također pripadaju grupi slova koja se spajaju s obje strane:

- س — kao i naše »s«. Ime mu je sīn.
 ش — kao i naše »š«. Ime mu je šīn.
 ف — kao i naše »f«. Ime mu je fā.
 ج — kao i naše »dž«. Ime mu je džīm.
 م م — kao i naše »m«. Ime mu je mīm.

I ova slova podliježu u potpunosti svim pravilima koja smo do sada naučili.

Evo i njihove tabele:

Oblik arapskog slova kada ono stoji:

na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	Odgovara našem slovu	Ime slova	samo slovo
س	س	س	s	sīn	س
ش	ش	ش	š	šīn	ش
ف	ف	ف	f	fā	ف
ج	ج	ج	dž	džīm	ج
م، م	م، م	م	m	mīm	م، م

- 1 م م س ف ش ج ش ف و و
 2 دَرَسُنْ مَدْرَسَتُنْ شَرَفُنْ جَوَدَتُنْ مُجْمِدُنْ
 3 ثَبْتُ بِتَوْبَتُنْ يُجْبِرُ يُجْبِرُ جَمْرَتُنْ جَمْرَتُنْ
 4 تَنَمُّونَ تَنَمُّونَ تَنَمُّونَ نَمُوْ نَمُوْ نَمُوْ
 5 فِرْدَوْسُنْ فِرْدَوْسُ جَنَّتْ مَنْ وَجَدَ مُشْرِفُنْ
 6 نَفَذَ مُنْفِذُنْ شَمْسُنْ شَمْسُنْ ثَمَرَتُنْ فَسَوَفَ
 7 يُونُسُ وَسُوسَتُنْ رَشَدَ يَرْشُدُ مُرْشِدُنْ
 8 رُشُوْتُ بَحْمَنْ سَيَمْتُ جَحْمُ فُوجِدْتُ ثَبْتُ
 9 فَفِذْتُ يَوْمُنْ مِنْ يَوْمِنِ يَمْنُ يَمْنُ مَيَمَّتُنْ
 10 يَسَرُ يَسِرُ مَيَسِرَتُنْ مَيَسِرَتُنْ فَرَسَتْ
 11 فَجَرُنْ دَفَاتْرُ مَفْرَدَ سَرُورَ هَجْدُنْ مُجَدِّدُنْ
 12 ثَبْتُ وَثَبْتُ بِتَوْبَتُنْ

Sedma lekcija

Ovoj grupi pripadaju i sljedeća tri slova:

- ل — kao i naše »l«. Ime mu je lām.
 ك — kao i naše »k«. Ime mu je kāf.
 ه — kao i naše »h«. Ime mu je hā.

Pošto su iz iste grupe i za njih, razumije se, važe sva naučena pravila.

Evo i njihove tabele:

Oblik arapskog slova kada ono stoji:

na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	Odgovara našem slovu	Ime slova	samo slovo
ل	ل	ل	<i>l</i>	lām	ل
ك	ك	ك	<i>k</i>	kāf	ك
هـ	هـ	هـ	<i>h</i>	hā	هـ

Kao što vidimo na tabeli, ova dva posljednja slova **ك** i **هـ** (kāf i hā) imaju nekoliko različitih oblika na početku, u sredini i na kraju riječi. Kada se blagovremeno uoče te razlike ukloni se i svaka eventualna zabuna.

U vezi sa posljednjim slovom **o** – hā, treba zapamtiti još i ovo: slovo **o** i njegovi oblici **د**, **و** i **ن** kada imaju na sebi dvije tačke postaju slovo »t«: **ت**, **وٲ**, **نٲ**, **ة**.

1 ك ك ل ل ه ه ل ل ك ه ه ~
 2 كَتَبَ كَتَبَ كَتَبْتُ لِكِي نَكْتُبُ مَكْتُبُ يَكْتُبُ
 3 نَكْتُبُ هُوَ رَجُلٌ مِنْهُمْ هِيَ مِنْهُ وَهُوَ مِنْهُمْ وَهُمْ
 4 مِنْهُ سَلِمَ مُسْلِمٌ هُوَ يَسْكُتُ سَكَتَ مِنْهُمْ
 5 هُوَ يَسْتَكْبِرُ وَهِيَ لَيْسَتْ كَمَنْ مِنْهُ مَنْ شَهِدَ
 6 رَجُلٌ هُنْدٌ مِنْهُمْ رَجُلُهُ لَيْسَ مُسْتَكْبِرٌ
 7 بَكَيْتَ ثَمَّ نَمَتَ جَوَدَتْ مُسْلِمٌ هِيَ مُسْلِمَةٌ
 8 بَنِي تِلْكَ مَنْ لَمْ يَرَهُ لَمْ يَوْسُوسْ وَلَمْ يَجِدْ وَسْوَاسًا
 9 مِثْلَ مَنْ كَتَبَ مَكْتُبًا لِمَنْ لَمْ يَلِدْ وَلِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ
 10 بَنَتْ مُسْلِمَاتٌ جَنِيْدَتُنْ شَكَرْتُ لَكَ شُكْرًا نَشْكُرُ
 11 لَوْلَاكَ لَمْ أَلَمْ تَذْهَبْ مَنْ لَمْ يَمْلِكْ تِلْكَ مُلْكُ مَلِكٍ
 12 كُنْ كَمَنْ هُوَ مُسْلِمٌ سَهْلٌ سَهْلٌ سَيَسْهَلُ
 13 كُنْ تَبْ وَمَتَ مُسْلِمٌ

Osma lekcija

SLOVO KOJE SE NE MOŽE NIKAKO SPAJATI

Ovoj grupi slova, dakle grupi u kojoj se znak čita uvijek kao kratko é, pripada još samo jedno slovo. Ono ne postoji u našem pismu. U nauci se označava malo podignutom zapetom, ovako: »'« (U našem udžbeniku nalazimo ga u riječi Kur'ani Kerim). Na početku riječi obično se i ne piše.

Ovo slovo ima dva dobro različita oblika:

ﺀ — ime mu je elif.

ﻉ — Ime mu je hemze.

Vidimo da svaki od ova dva oblika ima i posebno ime.

A evo zašto:

ﺀ (elif), u stvari, pripada onoj prvoj grupi slova koja smo naučili, jer se i elif može spajati sa drugim slovima samo sa svoje desne strane.

ﻉ (hemze), međutim, iako samo jedno slovo, predstavlja onu posebnu grupu C na 12. stranici našeg udžbenika. Hemze se nikako ne može spajati sa drugim slovima.

U vezi sa hemzetom treba zapamtiti sljedeće:

1. ﻉ često ima kao svoga nosioca jedno od ova tri slova: ﺀ , ﺀ ili ﺀ . Ono se uvijek nalazi i z n a d tih slova. Hemze može da se piše samo i s p o d elifa, ako je pod njim znak (vidi sljedeću tabelu). Ovo je u praksi vrlo rijetka pojava.

2. Uvijek se izgovara hemze a nikada nosilac. Iako je maleno, hemze je glavno.

Izgovor ovog glasa vrlo je sličan onom grlenom glasu koji se čuje ispred r kada izgovaramo naše riječi 'rđa , 'rt , 'rvač.

Kada se iznad **ا** ili **ع** stavi znak **◀** dakle **أ** ili **عَ** , izgovaramo kratko é; kada se ispod njih stavi znak **◄** , dakle **إ** ili **عِ** , izgovaramo kratko í ; kada se iznad njih stavi ona mala zapeta, dakle **أُ** ili **عُ** , izgovaramo kratko ú.

Evo nekoliko primjera kada je **ا** na početku :

أَسَدٌ — éséd; إِبِلٌ — íbíl; أُذُنٌ — úẓún.

Evo nekoliko primjera kada je **ا** ili **ع** u sredini ili na kraju riječi:

سَالٌ — sé'élé; سُئِلَ — sú'íle; لُئِنَ — lú'íné;
لُؤْلُؤٌ — lú'lú'ú; جَزُؤٌ — džúz'ú; يُؤْمِنُ — jú'mínú;
فَرَعَيْتُ — féré'éjtú; يَأْمَنُ — jé'ménú itd.

Obradili smo kao posebnu jedinicu **ا** i **ع** koliko zbog toga što ovaj konsonant ne postoji u našem jeziku, toliko i zbog toga što je ovo slovo od izuzetne važnosti u pismu, što će se vidjeti kasnije. Zato je neophodno da se besprijeckorno – potpuno savlada u samom početku. A to nije ni malo teško.

Evo i njihove tabele :

Oblik arapskog slova kada ono stoji:

	na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	Odgovara našem slovu	Ime slova	samo slovo
	ل	ل	ا	,	elif	ا
	ء	ء	ء	,	hemze	ء
nosilac elif	أ	أ	أ	,	hemze	أ
nosilac elif	إ	إ	إ	,	hemze	إ
nosilac vāv	و	و	—	,	hemze	و
nosilac jā	ي	ي	—	,	hemze	ي

Harf jā piše se bez tačkica kad je nosilac hemzeta u sredini riječi **ي**.

Iako smo podvukli i utvrdili da se elif može spajati samo sa svoje desne strane, ovdje ćemo posebno istaknuti spajanje lāma sa elifom. Spojeni ل i ا izgledaju ovako: لا, ili ovako لا, ili ovako لا. Ako dobro zapamtimo da je u ovom spoju prvo slovo u v i j e k lām, a drugo u v i j e k e l i f, nećemo imati nikakvih poteškoća. Ukoliko se ovo ne zapamti dobro u samom početku, kasnije dolazi do nepotrebnih kolebanja. Evo nekoliko karakterističnih primjera:

لَا — lé'é; لَا — lí'é; لَا — lú'í;
 أَلَاَمْرُ — él'émrú; مَلَا — míl'ú; أَلَاَشْرَفُ — él'éšréfú.

1 ا ا ا ا ا ا ا ا
 2 ء و ا ا ا ا ا ا
 3 سَال سُئِلَ سُيَال سَال سَوَّلَ نَسْأَلُ جَالُ
 4 اَل اَلْمُؤْمِنُ يُؤْمِنُ اَمْرِيَاْمُرُ دَاءُ اَمِنْ يَامِنْ
 5 اَوْ اَرْسَلْتَ لِرَجُلٍ اَوْ مَا لَانَ لَمْ تَنْتَهَ الْاِمْرَةَ
 6 لِمَرْءَةٍ الْفَرْدُ لِلْفَرْدِ الْاِنْسُ لِلْاِنْسِ اَلْمُسْلِمُ لِلْمُسْلِمِ
 7 لَلْفَجْرِ لَلْاَمْرِ لَلْاِسْمِ لَلْاَمْتِلَتِ لَمْ لَمْ تَذْهَبَ بَيْنَهُ
 8 اَيْنَ اَيْلَهُ اَلْاِبِلُ لَهُ لَوْلَمْ يَجِدْ اَلْمَ تَرْكِيفُ يَنْبِتُ شَجَرُنْ
 9 رَمَلَنْ لَيْسَ مِنْ ذَهَبٍ مَنْ سَكَتَ فَهُوَ رَجُلُنْ مَلِكُهُمْ
 10 اَلَيْسَ هُوَ مِنْكَ اِجْلَسْ اَنْتَ وَامْرَأَتُكَ جَلَسْتَ يَوْمَنْ
 11 اَذْهَمَ رَجُلُنْ مُؤْمِنُنْ سَيُسْكِنُهُ رَبُّنَا اَلْفَرْدُ دَوْسِ
 12 كَرَمَ وَجْهَهُ وَوَجْهَهُ اَبْوَيْهِ هُوَ رَجُلٌ كَرَمَنْ
 13 اَسْلِمَ تَسْلَمَ

Deveta lekcija

SISTEM DUGIH VOKALA

Na početku ovog udžbenika rečeno je da u arapskom jeziku i pismu postoje tri vrste vokala: kratki, dugi i dvostruko dugi vokali. To znači: ako na kratki vokal potrošimo, recimo, jednu sekundu, onda na dugi treba potrošiti dvije, a na dvostruko dugi vokal četiri sekunde. Dakle: dugi vokal je dva puta duži od kratkog, a dvostruko dugi vokal je dva puta duži od dugog a četiri puta je duži od kratkog vokala.

Kratke vokale ـَ, ـُ, ـِ već smo naučili.

Dugi vokali su: ī, ū, ā.

Dvostruko dugi vokali su: ī̄, ū̄, ā̄.

A sada da naučimo kako tvorimo duge vokale:

Dugo ī dobijemo ako slovu koje već ima ـَ dodamo

ي : دَ — dí; دِي — dī; npr. فِيهِ — fīhī.

Dugo ū dobijemo ako slovu koje već ima ـُ dodamo

و : دُ — dú; دُو — dū; npr. أَبُوهُ — ébūhū.

Dugo ā dobijemo ako slovu koje već ima ـِ dodamo

ا : (u rijetkim slučajevima ي ili و). دَ — dé; دَا — dā;

npr.

سَلَامَ — sélām; إِمَامَ — imām; هُدَى — hūdā;

بُشْرَى — búšrā; زَكَاةَ — zékāt itd.

Ovdje treba zapamtiti da znak malog elifa, stavljen iznad slova ا, određuje da se čita dugo ā, a stavljen ispod slova ا, određuje da se čita dugo í, na primjer :

هَذَا — hāzā	هَكَذَا — hākézá
ذَلِكَ — zālíké	بِهِ — bíhī
لَكِنْ — lākín	ثَلَاثَةٌ — šēlāšetú
إِلَهِ — ilāh	أَمِنْ — āméné
سُلَيْمَنْ — súléjmānū	الْإِسْلَامُ — él'islāmū

Ovdje ćemo navesti i odmah dobro zapamtiti tri vrlo važna slučaja sa kojima se često susrećemo učeći u Kur'anu Kerimu, a koji u odnosu na ova pravila, predstavljaju iznimke :

1. Riječ أَنَا izgovara se éné.
2. Vokal ا na kraju riječi iznad konsonanata hā (ا, ه, و, ي) čita se kao dugo ū, ako je pred njim kratko ا ili kratko ا, npr.:
لَهُ — léhū; فَمَهُ — fémúhū; إِسْمُهُ — ísméhū.
3. Vokal ا na kraju riječi ispod konsonanta hā (ا, ه, و, ي) čita se kao dugo ī, ako je ispred njega kratko ا npr. بِهِ — bíhī; فَمِيهِ — fémihī; إِسْمِيهِ — ísmihī.

To znači: ako je ispred hā, koje je na kraju riječi, bilo koji dugi vokali, ili slovo sa znakom ْ (súkūn), onda se vokali slova hā, a to može biti samo َ ili ُ, izgovara k r a t k o, na primjer :

dugo ī ispred hā :	فِيهِ — fīhī
dugo ū ispred hā :	وَرَدُوهُ — vérédūhú
dugo ā ispred hā :	أَتَاهُ — étāhú
znak sukuna ispred hā :	مِنْهُ — mínhú

Dvostruko duge vokale dobijemo ako ovaj znak ْ (koji se zove medd), stavimo iznad d u g o g vokala. Njime određujemo da taj vokali treba izgovarati dva puta duže od dugog, a četiri puta duže od kratkog vokala, na primjer:

سِ — sí;	سِي — sī;	سَي — sī;	سَ — sé;	سَا — sā;	سَاء — sā
دِ — dí;	دِي — dī;	دَي — dī;	دَ — dé;	دَا — dā;	دَاء — dā
سُ — sú;	سُو — sū;	سَوْ — sū;	بَ — bé;	بَا — bā;	بَاء — bā
دُ — dú;	دُو — dū;	دَوْ — dū;	بِ — bí;	بِي — bī;	بَي — bī
أَ — á;	إِ — í;	أَي — ī;	إِي — ī;	أَ — é;	إِ — ā
أُ — ú;	أُو — ū;	أَوْ — ū;	أَ — ā;	أَ — ā;	أُ — ā
يَا — jā;	فَا — fā;	كَأ — kā;	تَالِي — tālī;	مُوسَى — Mūsā	

شَاءَ – šā'é;	جِيَّ – džī'é;	أَسَاءَ – ésā'é
آلَانَ – āl'āné;	آنَاءَ – ānā'é;	بَرَاءَهُ – bérā'ét

1 و و وِ وِ وِ وِ وِ وِ وِ وِ
 2 س س س سِ سِ سِ سِ سِ سِ سِ
 3 سَا سَا سَا فِ فِ فِ فِ فِ فِ فِ
 4 ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا
 5 اِرْشَادُ جَوَاهِرُ سَلَامُ سَنَادُ يُوْسُفَ كَرِيْمُ
 6 اَدْهَمُ اَشْرَفُ اَكْرَمُ اَدْرِيسُ جَمَالُ جَلَالُ
 7 جَلِيْلُ مَتِيْنُ اِسْلَامُ اِلْسَلَامُ دِيْنَانَا وَدِيْنُ اَبَائِنَا وَ
 8 دِيْنُ رَبِّنَا هَذَا سَلَامَتُنَا اَلْكَاذِبُ لَيْسَ مِنَّنَا
 9 هُوَ مَذْمُوْمُنْ اِبْرَاهِيْمُ جَمِيْلُنْ وَجَمَالُهُ مَشْهُوْرُنْ
 10 اَمَنْتُ بِكَ يَا اِلٰهِي اَمَنْتُ بِرُسْلِكَ يَا رَحْمٰنُ اَمَنْتُ
 11 بِمَلٰئِكَتِكَ يَا هَيْمٰنُ لَا تَنْسَ دِيْنَكَ وَدِيْنَكَ فِ
 12 دُنْيَا اَبَدَا زَكُوْتُ مُؤْمِنِيْنَ دِيْنُهُ اِهْدِنَا يَا مَوْلَانَا
 13 رَبِّ زِدْنِيْ فَهْمًا

Deseta lekcija

UDVAJANJE ZNAKOVA ZA KRATKE VOKALE

— T E N V I N —

Pošto smo naučili sve kratke, sve duge i sve dvostruko duge vokale, sada ćemo objasniti još jednu važnu i vrlo čestu pojavu u arapskom pismu. Ovu pojavu susrećemo samo na kraju riječi i odnosi se samo na znakove za vokale. To je udvajanje , , pa oni udvojeni-udvostručeni izgledaju ovako: , , , a izgovaraju se: ín, ún, én.

Ovo udvajanje zove se tenvin ili nunacija.

Treba zapamtiti da se u najviše slučajeva piše sa , dakle: ili ovako .

د — dí;	د — dín;	د — dú;	د — dún;	د — dé;	د — dén
ب — bí;	ب — bín;	ب — bú;	ب — bún;	ب — bé;	ب — bén
إ — í;	إ — ín;	أ — ú;	أ — ún;	أ — é;	أ — én
م — mi;	م — mín;	م — mú;	م — mún;	م — mé;	م — mén
ل — lí;	ل — lín;	ل — lú;	ل — lún;	ل — lé;	ل — lén
إِنْسَانًا — ínsānén;			رِجَالًا — rídžālén;		

U vezi sa udvajanjem znakova za vokale — tenvinom treba dobro zapamtiti sljedeće: kada tenvin dođe na ove oblike slova «ت, ه, ة» ili na slovo «ي» koje se na kraju riječi ne čita, ili, ponekad na «ع», tada se ne stavlja . Na primjer:

هُدًى — húdén سَوْءٌ — sū'én سَنَةً — sénétén

1 م م م م م م م م
 2 م م م م م م م م
 3 ا ا ا ا ا ا ا ا
 4 د د د د د د د د
 5 رَايْتُ يَوْمًا رَجُلًا فِي بُسْتَانٍ فَسَعَلْتُهُ مَنْ أَنْتَ يَا
 6 رَجُلٌ وَهَذَا كَانَ جَوَابُهُ أَنَا مِنْ شَهْرِ أَنَا مِنْ تَرَاوْنِيكَ
 7 هُنَا نَجْلِسُ أَبِي وَبَنَاتِي كَانَ سَالِمٌ رَجُلًا سَاحِكًا
 8 فَجَاءَ لَهُ يَوْمًا جَارُهُ سَلِيمٌ فَأَرَادَ سَالِمٌ أَنْ يُشِيرَ
 9 إِلَيْهِ بِثَرَّةٍ وَلِاجْلِ ارَادَتِهِ هَذِهِ هُوَ الْآنَ فِي مَكَانِهِ
 10 سَوَاءٌ كَانَ هَذَا هَكَذَا أَرْسَلَ رَجُلٌ بِرِسَالَةٍ وَسَلَامًا
 11 لِأَنْسٍ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ أَلَمْ يَأْنِ مِرَاةً
 12 أَنَا هُنَا يَا جَارِي هَذَا دَارِي وَهَذَا دَارُ مَنْيَبٍ وَهَذَاكَ دُورَةُ أَسَدٍ
 13 هُنَا يَا مَنْ هُوَ بَرٌّ هَذَا هَدَى مِنْهُ أَنَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ وَأَنَا سَاكُونُ
 14 مُسْلِمًا وَسَامُوتُ مُسْلِمًا فِي إِسْلَامِنَا الْمُسْتَقِيمُ لَنَا

Jedanaesta lekcija

ZNAK ZA DUŽINU KONSONANTA — T E Š D Ī D

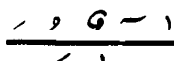
A sada ćemo se upoznati sa jednom osobitošću arapskog jezika i pisma. Za razliku od našeg jezika, arapski jezik poznaje i *duge* konsonante.

Pošto mi nemamo dugih konsonanata, služimo se, kada nam zatreba, obično udvajanjem-udvostručavanjem toga konsonanta, npr. meka , Mekka ; sile , sille ; muallim , Allah.

Arapci su to riješili mnogo jednostavnije, ako iznad nekog konsonanta stavimo ovaj znak određujemo da se taj konsonant čita dugo , npr :

تَبْ — tébé	ali	تَبْ — tébbé
جَلْ — džélé	ali	جَلْ — džéllé
سُلِمْ — súlimé	ali	سُلِمْ — súllimé
مُرْ — múrún	ali	مُرْ — múrrún

Vokal ispred slova sa znakom uvijek je k r a t a k .

Tešdīd dolazi na harf koji ima već neki znak pred tešdīdom nema stajanja, sa njim se ne može započeti učenje i nalazi se u sredini ili na kraju riječi.

Uostalom, mnogo je lakše izgovoriti dugi konsonant kada je ispred njega kratki vokal, a ne dugi, iako u Kur'ani Kerimu postoji nekoliko i ovakvih slučajeva. Ali o tome kasnije.

Ovdje ćemo zapamtiti da se riječ Allah piše ovako: ili ovako:

1 اَدَبَ اَدَبَ كَلِمَ كَلِمَ يُكَلِّمُ تَكَلَّمَ يَتَكَلَّمُ
 2 اَسَسَ بَيْنَ يَبِينُ بَيِّنَةٌ اِنْ اِنْ كَانَ لَكِنَّ
 3 مِنْ مَنْ مِنْنا مَنَّانُ اَنَا اَمَّا بَرَبْنَا وَبِكُتُبِ رَبَّنَا
 4 وَبِرُسُلِهِ اللهُ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ هُوَ اللهُ اَلَمَلِكُ اَلْمُتَكَبِّرُ
 5 اَلْبَارِئُ اَلْوَهَّابُ اَسَسَ سَلِمَ بُنْيَانُهُ بَلَا اِذْنٍ وَمِثْلُ
 6 تَأْسِيسِ اِبْرَاهِيمَ اَكْتُبَ كُلَّ يَوْمٍ مَكْتُوبًا اَوْشِيْعًا
 7 بِكِتَابَتِهِ ثَلَاثٌ لَاتِي لَا اُرِيْدُ اَنْ اَنْسَهُ مَنْ رَاَوْجَرَ بَنِيْنَا
 8 فَهُوَ مُكْرَمٌ اَنَا سَلِمَ شُكْرًا لِهٖ كَانَ وَزِيْرُهُ اَرْوَنَ
 9 رَجُلًا يَفْهَمُ كُلَّ شَيْءٍ اَنَا اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ
 10 اِنَّا كُنَّا مُسْلِمِيْنَ فَاشَارَ اِلَيْهِ اَنْ يُرِيْدَ شَيْْعًا يَا رَبِّ اَنْتَ
 11 اِلٰهِي يَسْأَلُهُ مِنْ هَذَا هَهُنَا ذَهَابَ اَلْمَوْتُ شَرَابُ
 12 وَمَا زَادَهُمْ اِلَّا اِيْمَانًا وَتَسْلِيْمًا

II — PODJELA SLOVA U ODNOSU NA IZGOVOR KRATKOG VOKALA َ

Dvanaesta lekcija

Po ovoj podjeli arapska slova dijelimo u dvije skupine:

1. Skupina od 19 slova nad kojima se znak َ izgovara uvijek kao kratko é. To je skupina koju smo već obradili i naučili.
2. Skupina od 9 slova nad kojima se znak َ izgovara uvijek kao kratko á. (Tenvin, razumije se, kratko án.) To je skupina koja nam je još preostala.

Ovo je, za nas, glavna i jedina razlika između ove dvije skupine.

Od ove skupine uzećemo najprije one konsonante koje izgovaramo »krupno«. To su:

ص — krupno s . Označićemo ga : s . Ime mu je sād.

ض — krupno d . Označićemo ga : d . Ime mu je dād.

ط — krupno t . Označićemo ga : t . Ime mu je tā.

ظ — krupno z . Označićemo ga : z . Ime mu je zā.

ق — krupno k . Označićemo ga : k . Ime mu je kāf.

Kroz našu tabelu ova slova izgledaju ovako :

Oblik arapskog slova kada ono stoji:

na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	Izgovara se kao	Ime slova	samo slovo
ص	ص	ص	krupno <u>s</u>	<u>s</u> ād	ص
ض	ض	ض	krupno <u>d</u>	<u>d</u> ād	ض
ط	ط	ط	krupno <u>t</u>	<u>t</u> ā	ط
ظ	ظ	ظ	krupno <u>z</u>	<u>z</u> ā	ظ
ق	ق	ق	grleno i krupno <u>k</u>	<u>k</u> āf	ق

1 ص ص ص ص ص ص ط ط ط ط ظ ظ
 2 قَوْلَ نَبِيِّنَا فِي صُدُورِنَا وَفِي قُلُوبِنَا طُوبَى لِمَنْ رَأَى وَجْهَ
 3 رَسُولِ رَبِّنَا فِي مَنَامٍ قُمْ وَقُلْ رَسُولُنَا صَادِقُ طَرِيقِهِ مُسْتَقِيمٌ
 4 هَذَا ظَرْفٌ جَمِيلٌ طَفَرْنَا طَفَرُ دِينِنَا الْأَمْرَكَ ذَكَرَ بَيْتِ مَا
 5 ضَرَبَ مَثَلٍ طَفَرُوا وَامْرَأَةٌ هَكَذَا ضَرَبَ دَنَانِيرُهُمْ
 6 يَأْمَنُ يَرَامَا فِي قَلْبِي أَنْتَ قَوِيٌّ قُدُّوسٌ وَأَنَا فَقِيرٌ مُذْنِبٌ
 7 قَصْدُنَا وَنَيْتُنَا مَوْتُ فِي إِسْلَامٍ بِإِيمَانٍ يَقِينٍ
 8 رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تَتَسَّنَّ هُوَ رَجُلٌ نَظِيفٌ لَا تَنْتَظِرُهُ
 9 إِنَّهُ قَدْ سَافَرَ فِي دِمَشْقِ الْوَرْدَةِ جَمِيلَةٍ وَطَيِّبَتِ
 10 لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا رَبِّي يَا إِلَهِي تَبَّتْ يَدَا أَبِي هَبٍ وَتَبَّ
 11 سَيَصْلِي نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ وَنِيلٌ لِكُلِّ هَمْزَةٍ لُحْمَةٌ
 12 اللَّهُ أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِكِتَابٍ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ إِنْ رَبِّي
 13 لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ مَدِينَتِي هِيَ مِنْ قَرْيَتِكَ

Trinaesta lekcija

Preostala su nam još samo četiri slova za četiri glasa.

Svi ti glasovi su grleni kao i **ا**, kao i **ق**. Prva dva su »krupni« a druga dva su »oštri«, odnosno »tanki«. To su:

خ — grleno, hrapavo, krupno h. Označavaćemo ga ovako: h. Ime mu je hā.

غ — grleno, hrapavo, krupno i nešto duže g. Ime mu je gājīn.

ح — grleno, oštro, tanko h. Označavaćemo ga ovako: ḥ. Ime mu je ḥā.

ع — Ovaj glas je ipak najbliži **ع** odnosno **ا**.
Obratimo pažnju na izgovor ovih riječi: ālīm; Ālījā; múāllīm.

U prve dvije riječi ovo slovo nalazi se na samom početku a u trećoj u sredini. Iako je njegov izgovor u suštini jednostavan, česti su slučajevi

da se umjesto **ع** izgovara **ا**, a to je samo zato

što se u početku nije posvetilo dovoljno pažnje.

Ime mu je ajīn, a u nauci se obilježava ovako:

»*«

Evo nekoliko primjera:

عَالِمٌ — ‘ālim
مُعَلِّمٌ — mú‘āllīm
تَعَالَى — té‘ālā

عَلَى — ‘áléjjé
بَعْدَ — bé‘údé
عَلَيْكَ — ‘áléjké

Evo i tabele:

Oblik arapskog slova kada ono stoji:

na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	Izgovara se kao	Ime slova	samo slovo
خ	خ، ح	ح	grleno, hrapavo i krupno <u>h</u>	hā	خ
غ	غ	غ	<u>g</u>	gājīn	غ
ح	ح، ح	ح	oštro i kratko <u>ḥ</u>	ḥā	ح
ع	ع	ع	—	ájīn	ع

Ovdje treba dobro zapamtiti još i ovo pravilo : Ako
bilo koji od ovih devet konsonanata ima na sebi َ , onda se
znak َ ispred njega izgovara kao kratko á, na primjer :

نَعْلَمُ — ná'lému	يَغْفِرُ — jágfírú
تَدْخُرْجَ — tédáḥrédžé	نَصْبِرُ — násbírú
تَضْرِبُ — tádríbú	نَقْرُءُ — nákré'ú

1 ع غ خ ح خ غ غ ع
 2 خَلَقَ عَلِمَ تَعَلَّمَ مُعَلِّمٌ غَلَقَ خَرَجَ جَعَلَ
 3 يَجْعَلُ جَعْلٌ ﴿١﴾ رَبُّنَا أَحَدٌ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ
 4 لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٢﴾ الْحَمْدُ لَكَ يَا رَبَّنَا نَسْتَغْفِرُكَ وَنَتُوبُ
 5 إِلَيْكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ نَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ ﴿٣﴾
 6 أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ لَيْلَى أَلَمْ يَجْعَلْ
 7 كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا
 8 أَبَابِلَ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٤﴾
 9 اللَّهُ صَدَقَ وَنَحْنُ شَاهِدُونَ دَائِمًا ﴿٥﴾ اللَّهُ أَكْبَرُ أَنْزَلَ
 10 اللَّهُ قُرْآنَهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ
 11 فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٦﴾
 12 هَذَا هُدَايَ. وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا وَفَهِّمَا يَا أَلْهِ
 13 لَا تَخْزَنَ اللَّهُ غُفُورٌ رَحِيمٌ. وَرَجَعْنَاكَ إِلَى أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّعَيْنَهَا وَلَا تَحْزَنَ

Četrnaesta lekcija

ŠTA SMO NAUČILI

Pošto smo naučili i sve znakove koji se odnose na vokale i njihov izgovor, a stavljaju se iznad ili ispod konsonanata, biće uputno ako ovdje, na jednom mjestu, navedemo sva dosadašnja glavna pravila koja smo naučili:

1. Arapsko pismo piše se zdesna nalijevo.
2. Arapsko pismo ima 28 slova i sve su konsonanti.
3. Crtica ispod slova čita se kratko í.
4. Zapetica iznad slova čita se kratko ú.
5. Crtica iznad slova čita se kratko é ili á.
6. Ako slovu koje već ima dodamo , dobijemo dugo ī.
7. Ako slovu koje već ima dodamo , dobijemo dugo ū.
8. Ako slovu koje već ima dodamo (rjeđe ili , dobijemo dugo ā.
9. Znak malog elifa iznad slova čita se : dugo ā.
10. Znak malog elifa ispod slova čita se : dugo ī.
11. Ovaj znak , iznad slova određuje da se taj vokali izgovara dvostruko dugo : ī , ū , ā .

12. Stavljanjem znaka iznad slova dobijemo dugi konsonant.
13. Kružić iznad slova određuje da izgovaramo samo taj glas, bez ikakvog vokala ().
14. (Ovo pravilo ćemo sada naučiti.) Ako je slovo ili grupa slova na početku Kur'anske sure (poglavlja) a nema na sebi nikakvog znaka, tada izgovaramo i m e toga slova. Međutim, ako slovo ima jedan od ovih znakova , , , onda, razumije se, vokal koji se nalazi u imenu toga konsonanta izgovaramo dugo, odnosno dvostruko dugo.
15. Grleni konsonanti (po redu kako smo ih obradili) jesu:

ه — hā

ا — elif

ق — kāf

ح — hā

غ — gajīn

ز — ḥā

ع — ajīn

Petnaesta lekcija

KADA U KUR'ANI KERIMU UČITI IME SLOVA

Iako mi ovo već znamo, jer smo naučili kada treba čitati i m e konsonanta, ovdje ćemo navesti sva pojedinačna slova i skupine slova koja susrećemo u Kur'ani Kerimu na početku nekih poglavlja. U svim slučajevima ove riječi biće ispravno proučene samo ako izgovorimo i m e tih slova.

U Kur'ani Kerimu ima 14 takvih slučajeva:

po jedno slovo: 3 slučaja,
po dva slova: 4 slučaja,
po tri slova: 3 slučaja,
po četiri slova: 2 slučaja,
po pet slova: 2 slučaja.

To su ovi slučajevi:

ص — sād	الم — elif lām mīm
ق — kāf	الر — elif lām rā
ن — nūn	طسم — tā sīn mīm
طه — tāhā	المص — elif lām mīm sād
طس — tāsīn	المر — elif lām mīm rā
يس — jāsīn	كهيعص — kāf hā jā 'ajīn sād
حم — ḥāmīm	حمعسق — ḥā mīm 'ajīn sīn kāf

Šesnaesta lekcija

SLABI KONSONANTI ل , ي , و , ا

Pored 28 arapskih slova mi smo naučili i nekoliko vrlo važnih znakova koji nam pomažu da ispravno učimo u Kur'anu Kerimu. Ovdje ćemo ponovo navesti te znakove i dati njihova imena:

ـَ	— fetha	ـِ	— tešdīd
ـُ	— kesre	ـِ , ـَ	— mali elif
ـُ	— damme	ـِ	— medd
ـْ	— sukun	ـِـ , ـِـ , ـِـ	— tenvin

(Ova tri znaka: ـِـ , ـِـ , ـِـ imaju zajedničko ime: hareke.)

A sada ćemo naučiti još jedno vrlo važno pravilo. Ono je sasvim jednostavno i važi od ovog trenutka. To pravilo glasi: Slovo koje nema ni jedan od gornjih znakova ne treba ni izgovoriti. To su takozvani slabi konsonanti i treba ih tretirati kao da nisu ni napisani.

Mi smo već naučili da elif, vāv i jā služe za tvorbu dugih vokala, pa se prema tome, ova slova i »potroše« u toj dužini. Četvrto slovo koje se ponekad ne čita jeste lām.

Eto, to je sve. Dakle: ل , ي , و , ا, ako nemaju nikakvog znaka ne treba ni čitati, na primjer:

لَهُ الْحَمْدُ — léhúl ħámdú عَلَى الْأَرْضِ — 'álél érdí
وَالسَّمَاءِ — véssémāi لِيَعْبُدُوا اللَّهَ — líjáb'údúllāhé

Sedamnaesta lekcija

PRELAŽENJE SA DUGOG VOKALA NA KONSONANT

Ovo pitanje načeto je, u stvari, u prethodnoj lekciji. U ovoj ćemo posebno izložiti kako se prelazi sa dugog vokala na konsonant koji ima na sebi znak sukuna ili tešdida (ْ ili ّ). U takvim se slučajevima dugi vokal pretvara u kratki. To je sve. Na primjer:

قَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ — uči se kao da piše: قَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ — uči se kao da piše: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
فِي الْأَرْضِ — uči se kao da piše: فِي الْأَرْضِ

Dakle: na slovo koje ima na sebi ْ ili ّ dolazimo uvijek sa kratkog vokala.

U čitavom Kur'anu Kerimu ima samo nekoliko slučajeva kada se, i to sa dvostruko dugog vokala prelazi na konsonant sa ّ a kada se taj dvostruko dugi vokal ne dira, nego ostaje dvostruko dug. Evo nekoliko primjera:

مُذْهَبَاتَانِ — múdhāmmétāni
قُلْ آتَىٰكَ اللَّهُ إِلَهًا لَّكَ — kúl āllāhú ézíné lékúm
إِنْسُ وَ لَآجَانِ — ínsún vé lā džānnún

Tek sada možemo reći da smo naučili da učimo u Kur'anu Kerimu. Zato evo nekoliko ajeta iz ove Posljednje Božje Objave:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي • وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي • وَاحْلُلْ عُقْدَةً
مِنْ لِسَانِي • يَفْقَهُوا قَوْلِي • رَبَّنَا لَا تُؤْخِذْنَا إِنْ نَسِينَا •
رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ •
الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ • اللَّهُ
حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِينَ
وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تَتْلُوا عَلَيْنَا آيَاتِ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ
يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ
خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ مَرٍ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ صَدَقَ اللَّهُ رَبَّنَا
فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ •
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى • وَإِنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

Osamnaesta lekcija

B R O J E V I

Pošto smo naučili arapsko pismo treba da naučimo i arapske brojeve.

Svima nam je poznato da se u Evropi i mnogim vanevropskim zemljama danas upotrebljavaju dvije vrste brojeva. Jedni se zovu rimski, a drugi arapski brojevi. Dakle, mi se već odavno, odavno služimo arapskim brojevima. Kao i mnoge druge znanosti i to je Evropa naučila od islamskih naroda, posebno od Arapa. Ne zovu se Arapi uzalud »učitelji Evrope«.

Arapski brojevi pišu se slijeva nadesno, dakle tačno kao i kod nas. Zapadni svijet je malo izmijenio oblik pojedinih cifara, ali sve, drugo ostalo je nepromijenjeno. Evo primjera:

٠	– 0	١٠	– 10	١٠٠	– 100	١٠٠٠	– 1.000
١	– 1	١١	– 11	١٠٣	– 103	١٠٠٣	– 1.003
٢	– 2	١٢	– 12	١٢٣	– 123	٣٤٠٨	– 3.408
٣	– 3	١٥	– 15	٢٠٠	– 200	٢٤٤١٦	– 24.416
٤	– 4	٢٠	– 20	٣٠٠	– 300	٢٤١٦٠١	– 241.601
٥	– 5	٢٣	– 23	٥٠٩	– 509	٦٣٢٠٤٢	– 632.042
٦	– 6	٣٠	– 30	٦٦٦	– 666	٤١٥٦٥٠٥	– 4.156.505
٧	– 7	٧٨	– 78	٧٨٩	– 789	٥٠١١٩٧٦	– 5.011.976
٨	– 8	٨٦	– 86	٨١٢	– 812	٢١١٤٧٤٤٢	– 21.147.442
٩	– 9	٩٤	– 94	٩٩٧	– 997	٩٦٧٣٥٨٥٥	– 96.735.855

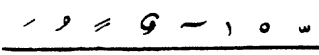
II D I O

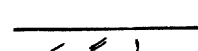
SISTEM STANKI — PREKIDANJE UČENJA

POSEBNI ZNAKOVI IZNAD SLOVA U KUR'ANI KERIMU, NJIHOVO ZNAČENJE I NAMJENA

Učeći u Kur'ani Kerimu zapazićemo dvije osnovne stvari: tekst koji teče u recima (saturama) i različite znakove koji se nalaze iznad ili ispod slova.

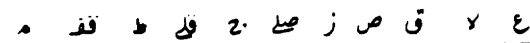
Mi smo već naučili dobar dio tih znakova koji nam pomažu da pravilno izgovarama, učimo Allahove riječi. Da ih ovdje i ponovimo:

iznad slova stoje ovi znaci:

ispod slova stoje ovi znaci:

Znamo i njihovu ulogu i namjenu.

U ovoj lekciji obradićemo i preostale znakove. Treba zapamtiti da se ovi znakovi nalaze i z n a d slova, a dolaze do izražaja isključivo pri zastajanju. Jedini je izuzetak ovako ili slično stilizirana tačka, koja se nalazi na kraju svakog ajeta u Kur'ani Kerimu. To su ovi znakovi:

Šta određuju ovi znakovi ?

a) znakovi i određuju da se mora stati na riječi iznad koje stoje.

b) znakovi , , da treba stati na riječi iznad koje stoje.

c) znakovi , , , određuju da je bolje ne zastati na riječi iznad koje stoje. Međutim, ako ipak zastanemo zato što nam je ponestalo daha, kada udahnemo nastavićemo učenje kao da smo stali na

- d) znak određuje da ne treba stati na toj riječi.
- e) znak , a on se nalazi samo na kraju ajeta, znači da je baš na tom mjestu najpodesnije završiti učenje u namazu, ili završiti »ašere«, jer je tu završena jedna misaona cjelina, jedna tema.
- f) znak upućuje nas da se može zastati ali samo na jednom od njih. Dakle, zastanemo li na prvom, prelazimo preko drugog i obratno: pređemo li preko prvog onda treba zastati na drugom znaku.

PREKIDANJE UČENJA U KUR'ANI KERIMU

Treba da razlikujemo tri vrste prekidanja:

1. Obavezno, svjesno prekidanje sa predahom,
2. Obavezno prekidanje bez predaha (kratka stanka – sekteh) i
3. Prekidanje usljed nestanka daha.

OBAVEZNO, SVJESNO PREKIDANJE SA PREDAHOM

Učenje u Kur'ani Kerimu obavezno, svjesno prekidamo u sljedećim slučajevima:

- a) Na kraju ajeta, dakle pred znakom
- b) Na riječima iznad kojih stoji jedan od ovih znakova:

قَ ط قَ م

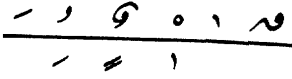

Za ovo prvo, dakle obavezno, svjesno prekidanje učenja Kur'ani Kerima moramo se pridržavati sljedećih pravila:

1. Ako se riječ završava dugim ā , ī ili ū pri prekidanju učenja nema nikakve promjene na kraju takve riječi, npr.

أَمَّنَا — āménnā	أَلْهَمَهَا — élhéméhā
حُسْنِي — ħúsnā	وَاعْبُدُوا — va'búdū

2. Ako se riječ završava sa اٌ tada se zastaje kao da je završetak riječi dugo ā, npr.

اَنْدَادًا — éndādā سَلَامًا — sélāmā

3. Ako se riječ završava konsonantom koji ima jedan od ovih znakova zastajemo kao da se ta riječ završava (sukunom), npr.

سَلَامٌ — sélām سَلَامٌ — sélām سَلَامٌ — sélām سَلَامٌ — sélām
كَرِيمٌ — kérīm كَرِيمٌ — kérīm كَرِيمٌ — kérīm كَرِيمٌ — kérīm

Izuzetak su riječi koje se završavaju sa وٌ ili يٌ . Ako zastanemo na takvoj riječi, zastajemo kao na dugom ū, odnosno ī, npr.

اِنْ هُوَ — ín hū اَنْ نَتَلُوْا — én nétlū
مَنْ خَشِيَ — mén hášī

4. Ako se riječ završava sa ةٌ ili ةٌ , to se »t«, bez obzira kakav znak ima, pretvara i izgovara kao h, npr.

تَوْبَتِيْ — tévbéh قِيَمَةٌ — kījāméh
جَهَنَّمُ — džéhreh

5. Ako se riječ završava sa ءٌ , onda to ءٌ izgovaramo dugo ā. Na primjer:

مَاءٌ — mā'ā جَزَاءٌ — džézā'ā
جُزْءٌ — džúz'ā بِنَاءٌ — bínā'ā

6. Ako se riječ završava sa **مى** izgovaramo dugo ā , npr.

مُوسَى — Mūsā

هَوَى — hēvā

تَرْضَى — tērdā

مُسْتَمَى — mūsémmā

7. U vezi sa prekidanjem učenja u Kur'anu Kerimu treba zapamtiti da nikada ne treba zastati na jednoj od sljedećih riječi:

إِذَا أَلَا إِلَّا إِلَىٰ أَمَّا إِمَّا أَنْ أَنْ
 إِنَّ إِمَّا أَنَا أَوْ أَتَىٰ بَعْدَ بَلٍ بَلَىٰ ثُمَّ حَاشَ
 حَتَّىٰ حَيْثُ ذَا ذُو ذِي رَبِّمَا سَوْفَ عَلَىٰ عَمَّ عَمَّا عَنْ
 غَيْرِ فِي فِيمَا قَبْلَ قَدْ كَانَتْ كُلُّكُمْ كَمَا كَيْفَ لَا
 لَعَلَّ لَكِنَّ لَمْ لَمْ لَتَا لَنْ لَوْ لَوْلَا مَا مَتَىٰ مِثْلُ
 مِمَّنْ مَنْ مِنْ هَلْ

OBAVEZNO PREKIDANJE BEZ PREDAHA – SEKTEH

U čitavom Kur'anu Kerimu postoje samo četiri mjesta gdje treba za trenutak – ali ne udišući novi zrak – prekinuti učenje. Ispod svakog takvog mjesta postoji sitno napisana riječ

سَكَّةَ (sekteh – kratka stanka). To su sljedeći slučajevi (koje navodimo po redu kako nailaze u Kur'anu Kerimu) :

1. **عَوَجًا ۞ فَيَمَّا** u suri Kehf, ajet 1–2, str. 292
2. **مِنْ مَرْقَدٍ نَاهِيًا** u suri Jāsīn, ajet 52, str. 442
3. **وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ** u suri Kijāmeḥ, ajet 27, str. 577
4. **كَالْأَبْلِ رِانٍ** u suri Mutaffifūn, ajet 14, str. 587

PREKIDANJE USLJED NESTANKA DAHA

U vezi sa prekidanjem učenja usljed nestanka daha važe sva pravila koja smo naveli za obavezno, svjesno prekidanje. Treba dobro zapamtiti još samo ovo: kada usljed nestanka daha zastanemo na riječi gdje se ne može stati, tada pri nastavljanju učenja ponovimo tu riječ, ili više riječi. Na primjer :

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ❀ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ
يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ❀

تَبَّتْ يَدَا أَبِي هَبٍ
أَبِي هَبٍ وَتَبَّتْ ❀

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ
يَتَعَدَّ حُدُودَهُ يَدْخُلْهُ نَارًا
يَدْخُلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا
وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ❀

I Z N I M K E

Otkako je objavljen Kur'ani Kerim, muslimani su svjesni i čvrsto vjeruju da je to Božja Objava, Božje Djelo. Zato nikad nisu dozvolili da se u njemu išta mijenja. Čak ni u pravopisnom pogledu. Kur'ani Kerim je i sada, bez ikakve sumnje, isti onakav kakav je bio u vrijeme Muhameda a. s., i ostaće nepromijenjen do Sudnjeg dana.

Kako bi ovaj udžbenik što bolje poslužio svojoj svrsi i namjeni, ovdje će biti izneseni svi slučajevi gdje se u Kur'ani Kerimu na bilo koji način odstupa od naučenih pravila. Dakle, radi se o iznimkama. Za sve takve slučajeve vrijedi ovo objašnjenje: *Te riječi su tako zapisane kada ih je Allah dž. š. objavio.*

Sve generacije muslimana pamtile su te iznimke i prenosile ih svojim nasljednicima i potomcima sa krajnjom ozbiljnošću i poštovanjem. To su činili samo iz čiste ljubavi prema Allahu dž. š. i duboke želje da se Njegov Govor, Njegov Kur'ani Kerim uči što pravilnije. Iz istih razloga to činimo i mi.

Sva iznimna čitanja u Kur'ani Kerimu mi smo podijelili u tri osnovne grupe:

- A) Slučajevi kada se piše kratki a izgovara dugi vokal.
- B) Slučajevi kada se piše dugi a izgovara kratki vokal.
- C) Posebni slučajevi.

Za svaku od ovih iznimaka daćemo sljedeće:

- oblik kako je ta riječ napisana u Kur'ani Kerimu,
- izgovor te riječi napisan latinicom,

- suru (poglavlje) gdje se nalazi,
- ajeti–kerim u kojemu se nalazi i
- stranicu Kur’ani Kerima na kojoj se nalazi.

Napomene: 1. Brojevi ajeti-kerima i brojevi stranica u skladu su sa izdanjima Kur’ani Kerima, koje je izdalo Starješinstvo islamske zajednice Sarajevo 1983. godine (1403), 1989. godine (1410) i 1997. godine (1418) koji je izdao Rijaset islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – izdavačka djelatnost EL-KALEM i KUR’AN ČASNI – AUTOR PREPISA – **RUKOPIS** EŠREF KOVAČEVIĆ – ŠTAMPAO MERHAMET – SARAJEVO 1998. GODINE.

2. Svi slučajevi biće izneseni redom kojim se pojavljuju u Kur’ani Kerimu, izuzimajući, razumije se, ponavljanja.
3. Ovdje nisu uneseni slučajevi koji su, u stvari, rjeđe pisanje, jer smo ih mi naučili, i oni za nas i nisu iznimke. Na primjer:

صَلَاةٌ — sālāt , javlja se 67 puta

زَكَاةٌ — zékāt , javlja se 32 puta

رَبُّ — ribā, javlja se 7 puta

PREGLED IZNIMAKA

A — Slučajevi kada se piše kratki, a izgovara dugi vokal

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
أَنْبِئُونِي	ENBI'ŪNĪ	Bekareh	31	5
بَاءُ	BĀ'Ū	Bekareh	61	8
		Bekareh	90	13
		Alu'Imrān	112	63
تَبَرُّوا	TEBERRE'Ū	Bekareh	167	24
رَوْفٌ	RE'ŪFUN	Bekareh	143	21
		Bekareh	207	31
		Alu'Imrān	30	53
		Tevbeh	117	204
		Tevbeh	128	206
		Naḥl	7	267
		Naḥl	47	271
		Hadž	65	339
		Nūr	20	350
		Hadīd	9	537
		Hašr	10	546
رُؤْسَكُمْ	RU'ŪSEKUM	Bekareh	196	29
دَاوُدَ	DĀVŪD	Bekareh	251	40
		Nisā'	163	103
		Mā'ideh	78	120
		En'ām	84	137
		Isrā'	55	286
		Enbijā'	78, 79	327
		Neml	15, 16	377
		Sebe'	10, 13	428
		<u>Sād</u>	17, 22	453
		<u>Sād</u>	24, 26	453
		<u>Sād</u>	30	454

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
رُؤُسُ	RU'ŪSU	Bekareh <u>Šāffāt</u>	279 65	46 447
لِؤُنَ	LIŪNE	<u>Šāffāt</u>	66	447
يَلُونَ	JELVŪNE	Alu 'Imrān	78	59
فَادَرَوْا	FEDRE'Ū	Alu 'Imrān	168	71
جَاؤَا	DŽĀ'Ū	Alu 'Imrān A'rāf Jūsuf Nūr Furkān Neml Hašr	184 116 16, 18 11, 13 4 84 10	73 163 236 350 359 383 546
تَلَوْا	TELVŪ	Nisā'	135	99
بِرُؤُسِكُمْ	BIRU'ŪSIKUM	Mā'ideh	6	107
الصَّابِئُونَ	EṢṢĀBI'ŪNE	Mā'ideh	69	118
يَسْتَهْزِئُونَ	JESTEHZI'ŪN	En'ām En'ām Hūd Hidžr Nahl Enbijā' Šu'arā' Rūm Jāsīn Zumer Mu'min Zuḥruf Džāšijeh Aḥkāf	5 10 8 11 34 41 6 10 30 48 83 7 33 26	127 128 221 261 269 324 366 404 441 463 475 488 501 504

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
نَبِيُّنِي	NEBBI'ŪNĪ	En'ām	143	146
مَذُومًا	MEZ'ŪMEN	A'rāf	18	151
وَرِي	VŪRIJE	A'rāf	20	151
بَدْوُكُمْ	BEDEŪKUM	Tevbeh	13	187
يَسْتَوْنَ	JESTEVŪNE	Tevbeh Naḥl Sedždeh	19 75 18	188 274 415
يُضَاهَوْنَ	JUDĀHI'ŪNE	Tevbeh	30	190
يُطْفِئُوا	JUTFI'Ū	Tevbeh	32	191
لِيُؤْطُوا	LIJUVĀTI'Ū	Tevbeh	37	192
تَسْتَهْزِئُونَ	TESTEHZI'ŪN	Tevbeh	65	196
يَطْوَئُونَ	JETA'ŪNE	Tevbeh	120	205
أَتُسَبِّحُونَ	ETUNEBBI'ŪNE	Jūnus	18	209
بَرِيءُونَ	BERĪ'ŪNE	Jūnus	41	212
وَيَسْتَنْبِئُونَكَ	VE JESTEN- BI'ŪNEKE	Jūnus	53	213

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
يَقْرُونَ	JAKRE'ŪNE	Jūnus	94	218
لَيُؤْسِنَ	LEJE'ŪSUN	Hūd	9	221
رُؤْسِهِمْ	RU'ŪSIHIM	Ibrāhīm	43	260
		Isrā'	51	286
		Sedždeh	12	415
يَشَاوُنَ	JEŠĀ'ŪNE	Naḥl	31	269
		Furkān	16	360
		Zumer	34	461
		Šūrā	22	484
		Kāf	35	518
مَسْؤَلًا	MES'ŪLĀ	Isrā'	34,36	284
		Furkān	16	360
		Aḥzāb	15	418
يُؤْسَا	JE'ŪSEN	Isrā'	83	289
فَاوَا	FE'VŪ	Kehf	16	294
إِخْسَؤًا	'IHSE'Ū	Mu'minūn	108	348
فِيهِ	FĪHĪ	Samo u Furkān	69	365
تَطَوُّهًا	TETA'ŪHĀ	Aḥzab	27	420
أَسَاؤًا	ESĀ'Ū	Rūm	10	404
		Nedžm	31	526

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
مَسْئُولُونَ	MES'ŪLŪN	<u>S</u> āffāt	34	445
فَيُؤْثِرُونَ	FEJE'ŪSUN	Fuḡsilet	49	481
لِيَتَسَوَّأَ	LITESTEVŪ	Zuḥruf	13	489
يَتَكُونُ	JETTEKI'ŪN	Zuḥruf	34	491
تَطَوُّهُمْ	TETA'ŪHUM	Feth	25	513
الْمُنْشَوْنَ	ELMUNŠI'ŪN	Vāki'ah	72	535
فَالِوُنَ	FEMĀLI'ŪNE	Vāki'ah	53	535
لِيُطْفِئُوا	LIJUṬFI'Ū	<u>S</u> aff	8	551
فَاقْرَؤُوا	FAKRE'Ū	Muzzemmil	20	574
تَشَاوُنَ	TEŠĀ'ŪNE	Insān Tekvir	30 29	579 586
الْمَوْدَّةُ	ELMEV'ŪDETU	Tekvir	8	585

Napomena : U mnogim izdanjima Kur'ani Kerima i s p o d
ovakve iznimke stoji مَد što znači :
Čitaj dugo, vokal je dug.

B — Slučajevi kada se pišu dugi a izgovara kratki vokal

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
أَوَلَا أَرْجَاهُ	EVLE'EẒBE- ḤANNEHŪ	Neml	21	377
أُولَئِكَ	ULĀ'IKUM	Nisā' <u>K</u> amer	91 43	91 529
أَنْبِئَا	ENBĀ'U	En'ām Šu'arā'	5 6	127 366
مَلَأْنَاهُ	MELEIHĪ	A'rāf Jūnus Hūd Mu'minūn <u>K</u> aşas Zuḥruf	103 75 97 46 32 46	162 216 231 344 388 491
يَبْدَأُ	JEBDE'U	Jūnus Jūnus Neml Rūm Rūm	4 34 64 11 27	207 212 382 404 406
مَلَأْنَاهُمْ	MELE'IHIM	Jūnus	83	217
نَشَأُوا	NEŠĀ'U	Hūd	87	230
تَفْتَوُوا	TEFTE'U	Jūsuf	85	244
لِتَتْلُوا	LITETLUVE	Ra'd	30	252
الضُّعْفُ	EDDU'AFĀ'U	Ibrāhīm Mu'min	21 47	257 471

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
يَتَفَسَّيُوا	JETEFJE'U	Naḥl	48	271
لَنْ نَدْعُوَا	LEN NED'UVE	Kehf	14	293
لَكِنَّا	LĀKINNE	Kehf	38	297
أَتَوَكَّؤُا	ETEVEKKE'U	Tāhā	18	312
تَظْمَؤُا	TAZME'U	Tāhā	119	319
أَفَاِنَّ	EFE'IN	Enbijā'	34	323
أَمَلَّؤُا	ELMELE'U	Mu'minūn Neml Neml	24 29,32 38	342 378 379
يَذَرُؤُا	JEDRE'U	Nūr	8	349
يَعْبَؤُا	JA'BE'U	Furkān	77	365
عُلَمَّؤُا	'ULEMĀ'U	Šu'arā' Fāṭir	197 28	374 436
شُفَعُؤُا	ŠUFE'Ā'U	Rūm	13	404
لَيَرْبُؤَا	LIJERBUVE	Rūm	39	407
لَيَبْلُؤَا	LIJEBLUVE	Muḥammed	4	506

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
أَنْ نَبْلُوهَا	EN NEBLUVE	Muḥammed	31	509
بُرِّءُوا	BURE'Ā'U	Mumteḥaneh	4	548
يُنَبِّئُوا	JUNEBBE'U	<u>K</u> ijāmeḥ	13	576
أُولَئِكَ	ULĀ'IKE	Pojavljuje se 204 puta		
أُولُو	ULŪ	Pojavljuje se 17 puta		
أُولَى	ULĪ	Pojavljuje se 26 puta		
أَنَا	ENE	Pojavljuje se mnogo puta		

Napomena: U mnogim izdanjima Kur'ani Kerima i s p o d
ovakve iznimke stoji što znači :
Čitaj kratko , vokal je kratak.

C — Posebni slučajevi

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ	INNE VELIJJIJELLĀHU	A'rāf	196	177
مَجْرِيهَا	MEDŽRĒHĀ (jedina riječ sa dugim ē)	Hūd	41	227
نَفَقَهُ	NEFKĀHU	Hūd	91	233
تَأْيَسُوا	TEJ'ESŪ	Jūsuf	87	247
يَأْيَسُ	JEJ'ESU	Jūsuf	87	247
يَأْيَسِ	JEJ'ESI	Ra'd	31	254
لَيْسُوا	LIJESŪ'Ū	Isrā'	7	283
تَوَيْ	TU'VĪ	Aḥzab	51	426
الْبَلَا	ELBELĀ'U	Ṣāffāt	106	451
بَلَا	BELĀ'UN	Duhān	33	498
يَرْضَهُ	JERDAHU	Samo u Zumer	7	460
بِئْسَ الْإِسْمُ	BI'SELISMUL	Ḥudžurāt	11	515

Napisano	Izgovara se	Poglavlje	Ajet	Strana
مِائَةٌ	MI'ETE	Bekareh	259	42
مِائَةٌ	MI'ETE	Bekareh	259	42
مِائَةٌ	MI'ETE	Bekareh	261	43
مِائَةٌ	MI'ETE	Enfāl	65	184
مِائَةٌ	MI'ETE	Enfāl	66	184
مِائَةٌ	MI'ETE	Kehf	25	295
مِائَةٌ	MI'ETE	Nūr	2	349
مِائَةٌ	MI'ETE	<u>Sāffāt</u>	147	450
مِائَتَيْنِ	MI'ETEJNI	Enfāl	65	184
مِائَتَيْنِ	MI'ETEJNI	Enfāl	66	184

.....

PREDGOVOR DODATKU

U grupi polaznika za odrasle koja je završila obuku oko savlađivanja harfova kod prof. h. Ešref ef. Kovačevića u džamiji " Čobanija " u Sarajevu bio je i autor ovog dodatka Osman Valjevac. U periodu od 27.02.1989. godine do 20.03.1989. godine uspješno je završena obuka ove grupe polaznika.

Napominjem da rahmetli prof. Ešref Kovačević nije tražio nikakvu nadoknadu – plaću za svoj hizmet i zahmet oko podučavanja u sufari. Da ga Allah dž.š. nagradi Džennetom.

Ono što sam naučio u mektebu kod svojih vrijednih hodža - efendija zbog neponavljanja sam zaboravio. Na traženje od moga rahmetli babe Omera da mu mogu proučiti Jasin šerif, te sam tako i završio obuku za odrasle.

Ponavljanjem lekcija iz sufare " Pismo Kur'ani Kerima " od prof. Ešrefa Kovačevića nadošla mi je ideja da se ovo gradivo oko savlađivanja harfova može još približiti polazniku obuke.

Dodatak se odnosi na :

- pregled harfova po sličnosti pisanja i oblika
- transkripcija vježbi od 2 do 10 radena po II izdanju " Pisma Kur'ani Kerima " iz 1978. godine
- tabelarni prikaz harfova

Autor dodatka

Vježba 2 sa strane 19

1. dāl d rā r zāl vāv r zā
2. d r v z r z d v
3. bā b bé tā t n nūn j
4. túb bún béridé bérézé bérézé vézéré vízrén
5. šebété jēšbútú tūšbítú jérév bintún búnijét
6. túbtú tévbétén névéjtú júnbitú túnbitú rúdíté
7. vúridét vérdétún túdbírné binébvétín nédrétún
8. núzirtú téntéžírú jéntéžírné vízrún débdébé
9. déšéré néšrún šévbún žírvétún déšrún júšírné
10. réddé vérédné jérdúdú júréddú véréšetún bérérétún
11. vérédédné vízrín núvijét vítrún vétéžéré vétédún
12. zéjdún júdébbírú rútbétén vérútbétéjní bíjédín nébézé
zénébún

Vježba 3 sa strane 21

1. mīm m sīn fā šīn džīm s f vāv v
2. dērsún médrésétún šéréfún džévdétún mündžémídún
3. túbtú bítévbétín júdzбірú júdzбірú džémrétún džémrétún
4. ténémmúvún ténémmúvún ténémmúvún némévé némévé
némévé jénmúvú
5. firdévsún firdévs džénnét ménvédzédé múšrifún
6. núfížé múnfížún šémsún šémsún šémérétún fésévfé
7. júvésvisú vésvésétún réšédé jéršúdú múršídún
8. rúšvétún nédžmún séjénmútú džémdžémé févúdzídét
šúbíte
9. fénúfížét jévmún mínjévmín jéménú júmnún méjmenétún
10. jéséré jéjsírú mújéssírétún méjsérétún férését
11. fédžrún déftér múfréd sérvér médždún múdžédídún
12. túb vémút bítévbétín

Vježba 4 sa strane 23

1. kāf k lām l hā h l kāf hā h hā
2. kétébé kétébé kétébtú líkéj néktúbé méktébún júktébú
3. néktúbú húvé rédžúlún mínhúm hijé mínhú vé húvé
mínhú véhúm
4. mínhú sélímé múslímún húvé jéskútú sékénétú mínhúm
5. húvé jéstékbírú vé hijé léjsét kémén mínhú mén šéhídé
6. rédžúlú híndín múlhimún rédžúlúhū léjsé mústékbírún
7. békéjté šummé nímté džévdétún múslímún hijé
múslímétú
8. bēnī tīlké mén lém jéréhū lém júvésvís vé lém jédžíd
vésvésétén
9. méšélún mín kútúbí méktébín límén lém jélíd vé límén
lém jékún 'élém térékéjfé
10. bintúhū múslímétún džéjjiétún šékér tú léké šúkren
néškúrú
11. lívéledíké límé lém téžheb mén lém jémlík tīlké múlku
mélíkín
12. kún kémén húvé múslímún séhlún súhéjlún séjéshélú
13. kún túb vé mút múslímén

Vježba 5 sa strane 27

1. elif 'é 'é 'é 'ú hemze elif 'í elif ' ' '
2. 'ú 'ú 'í 'í ' 'é 'ú elif ' ' '
3. sé'élé sú'ilé sú'ilé sé'ulé sé'ulé nés'élú džú'ilé
4. 'él 'élmú'mínú jú'mínú 'éméré jé'múrú dé'dé'é
'émíné jé'ménú
5. 'év 'érsélté lírédžúlín 'évmé'é lí'en lém téntéhī
'él'imré'étú
6. lílmér'etí 'élférdú lílférdí 'él'insú líl'insí 'élmúslímú
lílmúslímí
7. lílfédžrí líl'émrí líl'ismí líl'émšílétí límé lém téžhéb
béjnehū
8. 'éjné 'íbílúhū 'él'íbílú léhū lév lém jédžid 'élém térékéjfé
júnbitú šédžérún
9. réméln lésé mín zéhébín mén sékété féhúvé rédžúlún
múlhímún
10. 'éléjsé húvé minké 'ídžlís 'énté vé 'imré'étúké džéléstú
jévmén
11. 'edhémú rédžúlún mú'mínún séjúskínúhū rábbúnā
fīlfirdévsí
12. kérumé védžhúhū vé védžhú 'ébévéjhí húvé rédžúlú kérémin
13. 'éslím téslém

Vježba 6 sa strane 32

1. vāv v ví vī vī tā šū nā
2. sīn s sí sī sī sū sū
3. sā sā fī fī bēnī bīntī 'ismī
4. elif ' hemze ' rā r 'é 'ā 'ā
5. 'iršād džévāhírú sélām sénād jūsúf kērīm
6. édhém éšréf ékrém ídrīs džémāl džélāl
7. džélīl métīn 'islām 'él 'íslamú dīnúnā vé dīnú 'ābā'inā vé
8. dīnú rábbínā hāzā sélāmétúnā 'él kāzibú léjsé mínā
9. huvé mézmūmún 'ibrāhīmú džémīlún vé džémālúhū
méšhūrún
10. 'āméntú bíkútúbíké jā 'ilāhī 'āméntú bírúsúliké jā ráhmānū
'āméntú
11. bímélā'íkétíké jā múhéjminú lā ténsé déjnéké vé dīnéké fī
12. dúnjā 'ébédā zekātú mú'mínín déjnúhū 'íhdínā jā mévlānā
13. rábbi zīdnī fēhmā

Vježba 7 sa strane 34

1. mīm m mé mén mén mí mín mín
2. mú mún mún mún 'é 'én 'én 'í 'ín 'ín
3. 'ú 'ún 'ún sé sén sín sín vé vén
4. dé dén dén lé lén lén lín lín lún lén lén
5. ré 'éjtú jévmén rédžúlén fī bústānín fésé'éltúhū mén 'énté jā
6. rédžúlú vé hāzā kāné džévābúhū éné mín šéhrín éné mín trāvnīk
7. húnā jédžlísú 'ébī vé bintī kāné sālímún rédžúlén sākínén
8. fédžā'é léhū jévmén džārúhū sélímún fé'erādé sālímún 'én júšīré
9. 'iléjhī bí'rēhū vé lí'édžlí 'īradétīhī hāžīhī huvé 'él 'āné fī mékānīhī
10. sévā'én kāné hāzā hākéžā 'érsélé rédžúlún rīsālétén vé sēlāmén
11. lí'insín jā ébétī hāzā té'vīlú rú'jājé 'élém jé'ní mīr 'āten
12. 'éné húnā jā džārī hāzā dārī vé hāzā dārú múnībín vé húnāké dúvéjréttú 'ésédín
13. hāhúnā jā mén huvé bérī'ún hāzā hūdén mínhū 'éné rédžúlún mūs límún vé 'éné sé'ékūnú
14. mūs límén vé sé'émūtú mūs límén fī 'islāmínā 'élmústékīmú lénā

Vježba 8 sa strane 36

1. 'édébé 'éddébé kélímé kéllémé júkélímú tékéllémé
jétékéllémú
2. 'éssésé béjjéné júbéjjínú béjjínétún 'ín 'inné ké'énne
lākinné
3. mín mén mínā minnā ménnānū 'innā 'āmēnā bírābbīnā
vé bīkútúbī rābbīnā
4. vé bírúsúlihī 'allāhū rābbū kullī šěj'in hūvé 'allāhū
'élmélíkú 'élmútékébbírú
5. 'élbārī'ú 'élvéhhābū 'éssésé sélīmún búnjānéhū bilā
'īznín vé mišlé
6. té'sīsī 'ibrāhīmē 'éktúbú kullé jévmín méktúbén 'évšěj'én
7. bīkītābētī šulúšin lí'énnenī lā 'úrīdú 'én 'énséhū mén
ré'āvédžhé nébíjjīnā
8. fēhūvé múkrémún 'éné sālímún šúkren lillāhī kāné vé zīrú
hārūné
9. rédžúlén jéfhémú kullé šěj'in 'innā 'énzelnāhū fī léjlétín
múbārékétín
10. 'innā kunnā múslīmīné fē'ésšaré 'iléjhī 'én jūrīdé šěj'én jā
rābbī 'énté
11. 'illāhī jés'élúhū mén hāzā hāhúnā zéhābún 'élmévtú šérābún
12. vé māzādé hūm 'illā 'īmānén vé téslīmén

V j e ž b a 9 s a s t r a n e 39

1. sād s sād sā sán t tā tán zā zān
2. kávlú nébíjjínā fī súdūrínā vé fī kúlúbínā . tūbā límén ré’ā
védžhé
3. résulí rábbínā fī ménāmín kúm vékúl résulúnā sādíkún
táríkúhū mústékīmún
4. hāzā zárfún džémīl . záférúnā záférú dīnínā . ’él ’émrú kémā
zúkírē bítēmāmín
5. dárbú mészél . ’imrú’ún vé ’imré’étún hākézā dúrībē dénā
nīrúhúm
6. jā mén jérāmā fī kálbī ’énté kávíjjún kúddūsún vé ’ené
fēkírún múzníbún
7. kásdúnā véníjjétúnā mévtún fī ’islāmín bí ’īmānín jékīnín
8. rábbijésír vé lā ténsénī hūvé rédžúlún nézīfún la téntéžír hū
9. ’innéhū kád sáféré fī díméškā ’élvérdétú džémīlétún vé
tájjibétún
10. lā ’ilāhé ’illā ’énté jā rábbī jā ’ilāhī . tébbét jédā ’ébī léhébin
vétébbé
11. séjāslā nārén zāté léhébin vé ’imré’étúhū véjlún líkúllí
húmézétín lúmézétín
12. ’állāhū ’érsélé résuléhū bíkítābín hūvé rábbú kúllí šej’ . ’inné
rábbī
13. láťífún límā jēsā’ú džā’é rédžúlún mín médīnétín híjé mín
kárjétíkē

Vježba 10 strana 42

1. ájīn g hā hā h h g ' ájīn
2. háléká 'álímé té'allémé mú'allímún gálléká hárédžé
džé'ále
3. jédž'alú džá'l . rábúnā 'éhadún sámédún lém jélíd
vé lém jüléd vé lém jékún
4. léhū kúfúvén 'éhad . 'élhāmdú léké jā rabbénā nésté'īnúké
vé nétūbú
5. 'iléjké vé néstágfirúké nēšhedú 'én lā 'ilāhé 'illā 'énté
súbhanék .
6. 'élém térékéjfé fé'ále rabbúké bí'āšhābilfilī 'élém jédž'al
7. kéjdé hūm fī tādīlīn vé 'érsélé 'aléjhīm tájren
8. 'ébābīlé térmīhīm bíhídžārétín mín sídždžīlīn fédžé'aléhúm
ké'āsfīn mé'kūl .
9. 'allāhú šadéká vé náhnú šāhídūné dā'imā . 'allāhú 'ékbérú
'énzélé
10. 'allāhú kúr'anéhū fī léjlétín múbārékéh . híjé hájrún mín 'élfi
šéhrín
11. fésébbīh bíhāmdí rabbíké véstágfirhú 'innéhū kāné tévvābā .
12. hāzā hūdāj . vé kúl rabbí zīdnī 'ilmén vé fēhmén jā 'ilāhī
13. lā táhžen 'allāhú gáfūrún ráhīm . vé rédžá'náké 'ilā 'úmmíké
kéj tékárre'ájnuhá vé lā táhžen

BOSANČICA – AREBICA

Pisanje bosanskog jezika arapskim slovima nazivamo bosančicom – arabicom (arebicom). Najstariji dokumenti pisani ovim pismom su od kraja 15. vijeka pa do posljednje štampe ovim pismom *Fikhulibadat* od Muhameda Sejida Serdarevića štampano u Sarajevu 1941. godine.

Arapskim slovima pisana djela na nearapskim jezicima spadaju u tzv. *alhamijado* – nearapsku književnost. Još je prisutno pisanje ovim pismom na nišanima o našim umrlim, i Mevlud je pisan bosančicom i kod nas se uči za mubarek dane, kako u vjerskom, tako i u privatnom životu. Stoga ćemo se ukratko upoznati sa ovim pismom.

U bosančici nema vokala, sve su slova (izuzev arapskih riječi koje se većinom pišu izvorno). Razni su oblici slova, zavisno od položaja u riječi, pišu se isto kao i u sufari s desna na lijevo. O bosančici detaljnije vidjeti od dr. Teufika Muftića " O arebici i njenom pravopisu ".

Evo jedna varijanta bosančice.

BOSANČICA – ARABICA

A آ F ف LJ ل S س

B ب G غ M م š ش

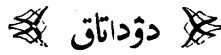
C چ H ح ه N ن T ط

Č Č چ I ئي اي NJ نث U و او

D د J ي O و V و

Dž Đ ج K ق ك P پ Z ز

E ه ه L ل R ر ž ژ

DODATAK

شتیور زا ویرادو آخلاقا

ŠTIVO ZA OBRADU AHLAK

۱: بۇغ يە يەدان

BOG JE JEDAN

بۇغ يە يەدان، بۇغ يە وەلىق، سۈيىيەتۈۋە ئى نەبەسا،
 نەستات نەغا نىقاد نەجە؛ سۆنچە، مەسەج ۋ وىسىنى،
 بۇغ يە مۇجان، بۇغ يە سۈەزنان! بردا، مۇرە ئى رىيەقە
 تاقۇر ناما قرآن رەچە. ستوۋرى مۇجىنى ئى يەدىنى...

ستوۋرى مراۋا، رازتو بىلە، مُحمّدا، پۇسلانىقا،
 چرتو تۇچچۆ، داناق بىەلى؛ پۇسلاۋ يە جىيەلۇم سۈيىيەتۋ،
 پا ئى لۇدستوۋ مئۇغۇرۋىتو دا پۇزىۋا نەغ ۋ اسلام
 دا سە نەمۆ يەدئوم مۇلى... ۋ نەغۇۋو وىەرۋ سۈەتۋ.

ئى سۈە، شتۋ يە بۇغ ستورىۋ، نەمۆ، دىچۆ، قىلانىتە سە،
 نەغا يەدئوغ ۋبۇزاۋا؛ نەغا يەدئوغ ۋى مۇلىتە،
 نەمۆ سىلاۋا، مۇلبا ئىدە دا ۋبۇقى واس نا دۇرۋ...،
 ۋد سىتئوغا مالوغ مراۋا. پا ستە سرەتتى—سپاشەنى ستە!

TABELA "PISMA KUR'ANI KERIMA"

19 harfova iznad kojih se kosa crta čita é

	na kraju riječi	u sredini riječi	na početku riječi	odgovara glasu	ime slova	samo slovo
1 ١	د	د	د	d	dāl	د
2 ٢	ذ	ذ	ذ	ẓ	ẓāl	ذ
3 ٣	ر	ر	ر	r	rā	ر
4 ٤	ز	ز	ز	z	zā	ز
5 ٥	و	و	و	u	vāv	و
6 ٦	ن	ن	ن	n	nūn	ن
7 ٧	ت	ت	ت	t	ta	ت
8 ٨	ث	ث	ث	ṭ	ṣā	ث
9 ٩	ب	ب	ب	b	bā	ب
10 ١٠	پ	پ	پ	p	jā	پ
11 ١١	س	س	س	s	sīn	س
12 ١٢	ش	ش	ش	š	šīn	ش
13 ١٣	ف	ف	ف	f	fā	ف
14 ١٤	ج	ج	ج	dž	džīm	ج
15 ١٥	م	م	م	m	mīm	م
16 ١٦	ل	ل	ل	l	lām	ل
17 ١٧	ك	ك	ك	k	kāf	ك
18 ١٨	هـ	هـ	هـ	h	hā	هـ
19 ١٩	ا	ا	ا	,	elif	ا
	ء	ء	ء	,	hemze	ء
	أ	أ	أ	,	hemze	أ
	إ	إ	إ	,	hemze	إ
	ؤ	ؤ	—	,	hemze	ؤ
	ي	ي	—	,	hemze	ي

vezuju se samo sa desne strane

vezuju se sa obje strane

vezuje se samo sa desne strane
ne vezuje se ni sa jedne strane

9 harfova iznad kojih se kosa crta čita á (kratko)

20 ٢٠	ص	ص	ص	krupno s	sād	ص
21 ٢١	ض	ض	ض	krupno d	ḍād	ض
22 ٢٢	ط	ط	ط	krupno t	ṭā	ط
23 ٢٣	ظ	ظ	ظ	krupno z	ẓā	ظ
24 ٢٤	ق	ق	ق	grleno i krupno ṭ	kāf	ق
25 ٢٥	خ	خ	خ	grleno, hrapavo i krupno ṭ	hā	خ
26 ٢٦	غ	غ	غ	g	gājn	غ
27 ٢٧	ح	ح	ح	oštro i kratko ṭ	hā	ح
28 ٢٨	ع	ع	ع	—	'ajñ	ع

SADRŽAJ

Predgovor	3
Uvod	5

I DIO

PISMO KUR'ANI KERIMA

Prva lekcija

Malo poređenja	9
----------------------	---

Druga lekcija

Podjela slova	12
---------------------	----

I – PODJELA U ODNOSU NA MEĐUSOBNO SPAJANJE	12
--	----

Treća lekcija

Slova koja se mogu spajati samo sa desne strane: slova d, z, r, z, v	13
--	----

Četvrta lekcija

Slova koja se mogu spajati sa obje strane: slova n, t, š, b, j	14
--	----

Peta lekcija

Sistem kratkih vokala	17
-----------------------------	----

Vježba 1	18
----------------	----

Vježba 2	19
----------------	----

Šesta lekcija

Slova: s, š, f, dž, m	20
-----------------------------	----

Vježba 3	21
----------------	----

Sedma lekcija

Slova: l, k, h	22
----------------------	----

Vježba 4	23
----------------	----

O s m a l e k c i j a	
Slovo koje se ne može nikako spajati (hemze)	24
V j e ž b a 5	27
 D e v e t a l e k c i j a	
Sistem dugih vokala	28
V j e ž b a 6	32
 D e s e t a l e k c i j a	
Udvajanje znakova za kratke vokale – tenvin (nunacija)	33
V j e ž b a 7	34
 J e d a n a e s t a l e k c i j a	
Znak za dužinu konsonanta – tešdid	35
V j e ž b a 8	36

II – PODJELA ARAPSKIH SLOVA U ODNOSU NA IZGOVOR KRATKOG VOKALA ا

D v a n a e s t a l e k c i j a	
Slova: s, d, t, z, k	37
V j e ž b a 9	39
 T r i n a e s t a l e k c i j a	
Slova: h, g, h, ‘ (ajīn)	40
V j e ž b a 10	42
 Č e t r n a e s t a l e k c i j a	
Šta smo naučili	43
 P e t n a e s t a l e k c i j a	
Kada u Kur’ani Kerimu proučiti ime slova	45
 Š e s n a e s t a l e k c i j a	
Slabi konsonanti i lām	46
 S e d a m n a e s t a l e k c i j a	
Prelaženje sa dugog vokala na konsonant	47

BROJEVI	49
---------------	----

II DIO

A – Sistem stanki – prekidanje učenja	52
Posebni znakovi iznad slova, njihovo značenje i namjena	52
Prekidanje učenja u Kur’ani Kerimu	53
Obavezno, svjesno prekidanje sa predahom	53
Obavezno prekidanje bez predaha – sekteh	55
Prekidanje usljed nestanka daha	56
B – Iznimke	57
Pregled iznimaka	
a) Slučajevi kada se piše kratki a izgovara dugi vokal ..	59
b) Slučajevi kada se piše dugi a izgovara kratki vokal ..	64
c) Posebni slučajevi	67

D O D A T A K

Predgovor dodatku	70
Transkripcija vježbe 2	71
Transkripcija vježbe 3	73
Transkripcija vježbe 4	75
Transkripcija vježbe 5	77
Transkripcija vježbe 6	78
Transkripcija vježbe 7	80
Transkripcija vježbe 8	82
Transkripcija vježbe 9	83
Transkripcija vježbe 10	84
Bosančica – arabica	85
Tabela bosančice	86
Tabelarni pregled harfova iz sufare "Pismo Kur’ani Kerima" ..	89